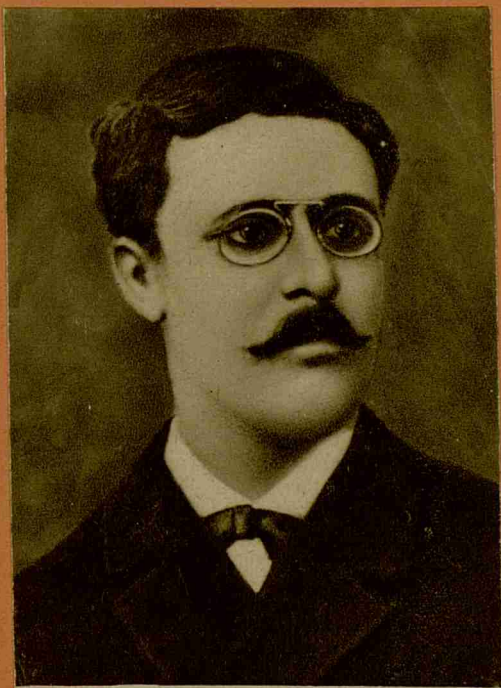

CARAGIALE

POVESTIND COPIILOR

PRICHINDEL ȘI CALUL DRACULUI. — PRÂSLEA CEL VITEAZ. —
ROȘUL ÎMPĂRAT ȘI VERDELE ÎMPĂRAT. — ABU-HASAN. — AGHIUȚĂ
INVENTATORUL.

COLECȚIA CLASICILOR ROMÂNI ȘI STRĂINI PENTRU COPII ȘI TINERET
EDITURA LIBRĂRIEI **SOCET & Co.** S. A. BUCUREȘTI

ALECSANDRESCU : Povestind Copiilor

Rugăciune. — Ucigașul fără voie. — Câinele soldatului — Umbra lui Mircea la Cozia. — Vulpoiul predicator. — Măgarul răsfățat. — Toporul și Pădurea. — Șoarecele și Pisica — Vulpea, Calul și Lupul. — Privighetoarea și Măgarul. — Câinele și Cățelul. — Pisica sălbatică și Tigrul — Câinele izgonit. — Dreptatea Leului. — Lupul moralist. — Lebăda și puii Corbului — Privighetoarea în colivie — Roul și Vițelul. — Uliul și Găinele. — Câinele și Măgarul. — Bursucul și Vulpea. — Șarlatanul și Bolnavul. — Ogarul și Iepurele. — Porcul liberat.

ALECSANDRI : Povestind Copiilor

Tovarășul din copilărie. — Barbu Lăutarul. — Păpușarul. — Galbenul și Paraoa. — Soldat Viteazul. — Arvinte și Pepelea. — Surugiul.

BOLINTINEANU : Povestind Copiilor

Cea de pe urmă noapte a lui Mihai Viteazul. — Preda Buzescu. — Mama lui Ștefan cel Mare. — Mircea în bătlie. — Mihai scăpând Stindardul. — Mircea și Solii. — Doamna lui Neagoe. — Codrul Cosminului. — Dumbrava Roșie. — Aprodul Purice — Mihai și Călăul — Mihnea și Baba. — Sorin.

CARAGIALE : Povestind Copiilor

Prichindel și Calul dracului — Prâslea re. Viteaz. — Roșul împărat și Verdele împărat. — Abu-Hasan — Aghiuță inventatorul

CARMEN SYLVA : Povestind Copiilor

Visul reginei. — Veniamina și Evghenia — Cum arde o cetate. — Moartea voivodului. — Umbra și santinela — Răzbunarea lui Patru Degete. — Andrada și Decebal. — Poetul Ovidiu. — Aurul Domniței.

COȘBUC : Povestind Copiilor

Patria și Neamul. — Muncitorul orb. — Tovărășia cea rea. — Întoarce-ți inima spre Dumnezeu. — Calendarul școlarului. — Kiseleii și Mehedințeanul. — Mitropolitul Veniamin și școlile — Cele zece porunci — Fapta poetului Bolintineanu. — Ticălosul pedepsit — Disciplina. — Linguirea și minciuna. — Cinsrea. — Cei patru oameni înțelepți. — Socrate cel înțelept. — Povestea cărtitorului. — Fiul generos. — Cearta nu e bună. — Dușmănia între frați. — Înțeleptul Aristide. — Moartea sgârcitului.

CREANGĂ : Povestind Copiilor

Un pui de urs, sau cum a prăpădit țiganul oașul. — Șoarecele șiret și Iacom. — Ivan Turbincă. — Punguța cu doi bani. — Povestea unui leneș — Acul și Barosul. — Povestea lui Harap Alb.

COLECȚIA CLASICILOR ROMÂNI ȘI STRĂINI
PENTRU COPII ȘI TINERET
Intemeiată și îngrijită de OCTAV MINAR

CARAGIALE

POVESTIND COPIILOR

PRICHINDEL ȘI CALUL DRACULUI. — PRÂSLEA
CEL VITEAZ. — ROȘU ÎMPĂRAT ȘI VERDE ÎMPĂ-
RAT. — ABU-HASAN. — AGHIUȚĂ INVENTATORUL

EDIȚIA A DOUA

EDITURA LIBRĂRIEI
SOCEC & Co. S. A.
B U C U R E Ș T I

I. L. CARAGIALE

Când puzderia latină va înțelege pe deplin că ceeace nu pierе, și n'o lasă să piară, este limba strămoșească; și își va pune întrebarea: care sunt canoanele firești ale graiului nostru, — atunci se va desluși că omul care a croit verbul, dându-i puteri noi după calapodul etern al limbii, care a deslegat problemele încâlcite ale sintaxei ce rămăsese fără soluție până în vremile noastre, care a pătruns cu sonda în întunecimile pornirilor instinctive ale rasei noastre și a scos aur și lumină... a fost el, Caragiale, — Luceafărul nostru de ziuă și de noapte la luminile căruia, sclipitoare și senine se vor îndreptă înclinându-se generațiunile viitoare.

DELAVRANCEA

Caragiale ca și Eminescu a fost un sentimental, un idealist, care judecă oamenii și lucrurile cu pasiune, iubind cu sinceritate extremele: nimica sau totul.

A scris într'un stil cizelat și legat de gândirea sa originală într'o măsură cu mult mai precisă decât stilul lui Eminescu, care a fost șlefuit și corectat în parte de membrii Junimei dela Iași.

A creat tipuri noi și eterne din o lume veche și banală.

Din observație scotea sinteza cugetării, iar fantezia îi serviă să îmblânzească crudul adevăr al realității.

Caragiale a fost un izvor limpede de vervă satirică și ironică adesea întretăiat și tulburat de o simpatică duioșie.

Vesel și trist în scrierile sale ca și în viața zilnică. Nicio-dată nu te făcea să zâmbești. Ori râdeai până îți da lacrimile, ori te împietreă cu durerea, făcându-te să cugeți.

Caragiale scria cu greutate și desgust. Creațiunea lui era frământată până la saturație. Nimic spontan, chiar în schițele cele mai ușoare. În fiecare frază el ascultă ecoul eternității.

OCTAV MINAR

PRICHINDEL ȘI CALUL DRACULUI

Baba cerșetoare și Prichindel.—E dracul gol goluț.— Călătoria în lună.— Fata de împărat și farmecele.— Duiosia babei la dispariția lui Prichindel.

Erà odată, la marginea unui drum umblat, o fântână, și lângă fântână ședeà jos o babă, ghemuită pe niște zdrențe de cergă, și morfolià în gingii un crâmpeiu de covrig muiat într'o năstrapă cu apă rece. Când vedeà drumet, ori pe jos, ori călare, ori cu carul, lăsà baba covrigul din gură, întindeà dreapta și se milogià tânguios numai în vârful limbii: „Faceți-vă milă și po-mană, măiculiță, de o biată păcătoasă fără putere!“. Dacă-i da cineva ceva, ziceà baba: „Bogdaproste, măiculiță! Dumnezeu drăguțul să primească!... de unde dai să sporească și să izvo-rească!“ Rar se întâmplă creștin drumet să treacă pe lângă așa bătrână nevoiașă și să nu se îndure măcar cu ce, după potrivea lui; dacă nu o lescaie, mă-

car o fărâmbă de pâine; dacă nici atâta, barem o vorbă bună. Când îi zicea vreunul: „Crede, bătrânico, aldată!“ ea răspunde: „Crez, măiculiță, crez... să ne crează Dumnezeu pe toți, drăguțul!“ Pe urmă își muiă covrigul în năstrapă și s'apucă iar de morfolit.

Intr'o zi, fiind târg de vale, a început dis de dimineață să se care într'acolo lume după lume dela deal. La dus, i-au mai zis babei câte unii „crede“; da, spre seară, la întors, i-au dat care ce l-a lăsat inima... Precum e obiceiul la târg: târguește omul ce târguește, cumpără, vinde; apoi, mai cu rachi, mai cu vin, mai cu vorbă, se înveselește, și pe urmă își mai aduce aminte și de sufletul răposaților și le dă pomană după putere. Și așa, a rămas baba pe ziua aceea mulțumită destul cu traista plină.

Incet-Incet, pe înserate, s'au împuținat drumeții; tot mai rari și mai rari, până n'a mai trecut nimeni după asfințitul soarelui, când s'a arătat și luna la răsărit. Dacă înnoptat bine, a căutat baba în traistă și a scos niște turtă-

dulce, căpătată dela una dintr'un cârd de fete, care trecuseră p'acolo cântând, chicotind și făcând fel-de-fel de nebunii, cum fac toate codanele când se întorc aprinse dela joc, că în târg fusese horă mare. A muiat baba turta-dulce, a gustat-o și zice:

— Bogdaproste! am avut zi cu noroc astăzi... S'o ție Dumnezeu drăguțul pe fata aia, s'ajungă la bătrâneți frumoase, ca mine!

Pe urmă s'a înfășat baba în cerga ei, și-a pus traista căpătâiu și s'a ghemuit deabinele culcată pe partea stângă, cu spatele la lună, să nu-i dea lumina în ochi... Tocmai bine de dormit!... Nici prea cald, nici prea răcoare; de vânt, nici suflare: pe câmp, așa liniște de toate patru părțile că se puteau auzi cum târâiau și forfotiau gângăniile, miș-miș prin păiș, și apa cum gâlgăia afară din ghizdul fântânii printre petricele — că așa e apa, ca viața omului! atâta numai, că viața curge cât curge și pe urmă stă; dar apa curge mereu de

când lumea și cât lumea n'o să mai stea...

Baba închisese ochii și, cu gândul cine poate ști la mai ce, oftă din când în când... și nu-i veniă somnul; iar se mai gândiă, oftă și mișcă, să-și potrivească oscioarele mai odihnit, geaba! nu putea măcar ațipi. Se urcase luna cam de două sulii, când iacă, i se pare babei că vin pași dela deal din spre partea apusului. Trage cu urechea și aude bine că s'apropie drumeț; mijeste ochii, și-l vede acî-acî. Se ridică de mijloc, întinde mâna și începe duios, după canonul ei:

— Faceți-vă milă și pomană, măicu-liță, de o biată păcătoasă fără putere!

Tot-de-odată, drumețul a sosit în dreptul fântânii; abate din drum spre babă și-i zice:

— Bună-seara, băbuțo; dà... n'ai adormit încă?

— N'am adormit, măicu-liță; că n'am somn, vai de păcatele mele.

Drumețul se așază jos lângă babă, în bătaia lunii, și răsuflă adânc de obo-seală...

— Dar de unde vii dumneata, măicu-
liță, de-ai întârziat așa pe drum?

— Hei! de unde viu eu... viu de de-
parte...

— De departe, ai?... Și... un'te duci?

— Hei! unde mă duc eu... mă duc de-
parte...

— Departe, ai?... Dà... cum te chia-
mă pe dumneata?

— Prichindel mă chiamă...

— Dà... de câți ani ești?... că te văz
crud de tot...

— Merg pe șaptesprece...

— Dar... părinți ai?

— N'am, c'am fost copil lăpădat...

— Dar... frățiori mai ai?... surioare?

— Oiu fi având, dà nu-i cunosc...

— Cum, ăi fi având și nu-i cunoști?...
Ce vorbă-i asta?

— Păi nu-ți spusei c'am fost copil lă-
pădat?

— Bine, aia am înțeles eu; dà vorba
e, vreau să știu...

— Ia ascultă babo, adică de ce m'ăi fi
descosând așa?

— Că vreau să știu și eu...

— Dar ce-ți pasă dumitale?

— Cum să nu-mi pese, mă? întreabă baba cu mirare... Știi că-mi placi! Cum, adicăte! nu trebuie să știu eu ce pramatie de călător primesc noaptea în gazdă?... ai?

— Dă; da iar așa, să-mi numeri toți dinții din gură...

— Uite, mă!... dar ce, ți-i scot dacă ți-i număr?

A făcut haz băiatul de vorba babei și zice:

— Aoleu! la bună gazdă avusei noroc să pic!... În loc să mă întreb: „Ai mâncat tu ceva, mă băiete, astăzi?... ți-o fi foame“? dumneata îmi iei tacrirul pe nemâncate.

— Păi ce stric eu?... tu de ce ești găgăuță și taci?... N'ai aflat tu că, până nu plânge copilul, nu capătă țâță?...

— Ba, aia am aflat-o eu; dar, dacă m'ai năvălit cu întrebările, când eră să-ți spui?

— Vino încoace, terchea-berchea!

Și zicând astea, scoate din traistă o

costiță de purcel, niște colaci și turtă-dulce și mere, și i le dă:

— Ia coleà și trage-i fălci, că dinți, slava Domnului, văz că ai.

A mâncat băiatul cu poftă mare; i-a mulțumit gazdei și s'a aplecat la fântână să bea.

— Ce faci, mă?

— Ce să fac?... vreau să beau.

— Păi, apă rece să bei după costiță afumată? Ia coleà!...

Și i-a dat din desagă un clondiraș cu rachiu de ismă.

— Să înveți dela mine, mă băiete: să nu bei apă după lucru gras, că ți s'a pleacă... Ai înțeles?

— Am înțeles... Dar multe mai știi și dumneata.

— Știu, firește; cum să nu știu?... că până la vârsta asta, de mă vezi cu ochii verzi, n'oiu fi trecut ca un câine prin apă... Vorba aia: uită-te la față și mă întreabă de viață... Ehe! fătu-meu; când aș sta să-ți spuiau cine sunt eu...

— Înțeleg, a zis băiatul căscând; da

vorba mea e, noaptea asta nu ne odihnim noi deloc?... e cam târzior...

— Să se culce cui i-e somn, fătu-meu!... eu știu că mi s'a speriat de tot somnul; pot sta de vorbă până la ziuă, dacă poștești...

— Dumneata ei fi putând, că n'ai umblat toată ziulica, două poștii ca mine, pe jos... Dar eu tare aş vrea să mă odihnesc, drept să-ți spui.

Și iar a căscat.

— Atuncea, zice baba, culcă-te tu, somnorosule; că eu mai stau... ia cerga asta și te învelește, că despre ziuă se lasă răcoare.

Dacă s'a culcat și s'a învelit băiatul, zice baba:

— Intoarce-te pe partea ailaltă, mă; să nu-ți dea luna drept în ochi... Vrei să-ți spui un basm, s'adormi mai bine?

— Spune.

— Dar, vorba e, ascultți?

— Ascult.

— ...A fost odată ca niciodată, că de n'ar fi...

— ...nu s'ar povesti... a mormăit băiatul.

— Bag sama pe ăsta-l știi... zice baba.

— Știu numai începutul.

— Ei! începutul nu-i nimica; să vezi dumneata mijlocul și sfârșitul...

Și a urmat așa:

— ... de când se potcovià purecele cu nouăzeci-și-nouă de oca de fier și...

— ...și sărià până la cer... iar a mormăit băiatul.

— Mă, spune drept... dacă-l știi pe ăsta, să-ți spui altul.

— Dă-i nainte, babo, și nu mai mă sâcâi!

— Apoi, atunci, tacă-ți fleoanca și ascultă!... A fost odată un împărat și o împărăteasă, bogați nevoie mare, putrezi de bogați; și se tot rugà la Dumnezeu să le dea și lor măcar un copilaș... și se tot rugà, se tot rugà, și degeaba se tot rugà... Și așa, când și-a pierdut ei toată nădejdea, că erau bătrâni-bătrâni, cocliți de bătrâni, numai iacătă că vine o țigancă, mai bătrână ca ei, și zice să le dea cu ghiocul...

Aude baba ceva și se oprește din povestit...

Prichindel jos sforăia, și luna sus de trei sulii și mai bine...

Baba s'aplecă pe o rână, să-l vadă dacă-i învelit cum-se-cade, că-i eră milă de el; când se uită de-aproape, vede într'o parte învelitoarea băiatului cam ridicată; i-o apasă,... cerga iar se ridică; iar i-o netezește în jos,... cerga iar în sus. Zice baba în gândul ei: „Ia să vedem mai bine“... și trage încetinel cerga, pune mâna și dă de o coadă!... „Am înțeles!“ Lasă cerga la loc binișor peste băiatul adormit, și s'apucă să-l mângâie blând prin păr; o ia întâiu dela ceafă și, când ajunge cu mâna spre frunte, dă de două cucuie tari — ce mai încape vorbă? — niște cornițe în lege.

— Ei! zice baba, d'ăștia mi-ai fost?... Lasă, că-ți cunosc eu dumitale meșteșugul!

Ii înfinge o mână în păr și cu alta l-apucă de coadă și trage ș'așă ș'așă. Băiatul sare din somn:

— Ce e, babo?

— Bine, mă, pușlamă, că n'am să-ți zic mai frumos!... după ce te-am găzduit, te-am ospătat și cinstit boierește, tu, gogiamite flăcău în putere, să-i tragi la aghioase, și eu, o biată neputincioasă, să moțaiu deșteaptă, să-ți spui basme și să te apăr de muște,... ai? Păi ce fel de vorbă-i asta?... Scoală, dulăule, c'ai dormit destul! Uite, ce lună frumoasă!... hai ne plimbăm...

— Ce, nu ți-e bine, babo?... Culcă-te acolo și lasă-mă să mă odihnesc... Nu ți-am spus ce obosit sunt?

— Ia, nu mai umblă tu cu mofturi... parcă nu știi...

— Of! că multe mai știi!

— Să știi tu, că, dacă-i la o adică, te știu și pe tine cine ești... Cui le tai tu?... ba, că ești copil sărman; ba, că n'ai frați; ba, că ești prăpădit de drum... Parcă nu ți-am văzut eu podoabele, ghiavole!... Ce crezi?... Hai scoală, să ne plimbăm! n'auzi tu?

Și iar îl sgâlțâie...

— Astămpără-te, babo, și mă lasă!

— Nu te las, cioflingarule, până nu ne plimbăm... num'așà, nițeluș, de coleà până coleà, doar de mi s'o face și mie somn... Haide, scoală!

— Ei! zice băiatul; mi-am găsit be-leaua cu baba asta... Înțelege odată, babo, când îți spune omul!...

— Dà tu, om ești?

— Da ce sunt?

— Om, ai? Da cine moaș'ta a mai vă-zut om cu codiță și cornițe, mă?... Vrei să mă tragi pe sfoară, tu, pe mine? Hehei, băiete! nu mă cunoști cine sunt... Eu... d'ăștia mărunței ca d'alde tine... Să'ntrebi odată pe frate-tău, pe Agli-uță, — cu ala barem ne cunoaștem de mult,—să-ți spuie el; și tu să-i spui dela mine, c'am zis eu așà, că de ce nu mai dă p'aici?... ce?... e supărat?... Hai ne plimbăm... Scoală odată, că te plesnesc!

Da diavolul — ce alta are de lucru decât să ispitească și să păcălească pe bieții muritori, și să-și bată joc de sufletul lor? — ucigă-l crucea! Ce se gândește afurisitul de Prichindel, văzând că nu-i

chip altminteri să scape de babă, se ridică de mijloc și zice:

— De! băbuțo, ce să-ți spui?... Cum mi s'a speriat și mie somnul, parcă-parcă mi-ar plăcea să mă plimb pe lună.

— Păi, atunci, ce stai?... Haide!

— Da, dar nu pe jos...

— Dar, cum, mă?... călare?

— Călare, firește; călare, merg.

— Uite, mă! tu ești cam țicnit pe semne... Dar un' să-ți gălesc cal acușica?... Ce, acilea sunt grajdurile lui tat'tău, să bați numa 'n palme și să-ți vie bidiviul gata la scară?... Imi pare rău de boiul tău!... ce nu te gândești când vorbești?... nu șade frumos!

— Păi, eu „cal“ am zis?... am zis „călare“.

— Adicătele, cum vine vorba asta?

— Și mie-mi pare rău de dumneata, că-mi spuseși adineaori că știi multe și le înțelegi pe toate, și atâta lucru, bag seama, nu pricepi...

— Ce să pricep, mă?

— Dumneata vrei să mergem la plimbare...

— Ei! da...

— Ei! eu merg bucuros, dar numai călare merg... Ei?

— Ei?

— Ei! ia-mă dumneata în cârcă, și să ne plimbăm... Uite, ce lună!

— Nu ți-e rușine! zice baba; coșcogea flăcăul sdravăn, în floarea vârstei tale, să te bucuri tu la o biată șontoroagă de bătrână ca mine, fără putere... să te ducă în cârcă oscioarele mele!... Auzi-auzi!

— Rușine, nerușine, asta e... Dacă poștești, bine; de unde nu, lasă-mă să dorm.

— Așă ți-e vorba?

— Așă... Dacă ești bătrână fără putere, ce-ți mai arde de plimbare?... Stăi de-ți odihnește „oscioarele“...

Și zicând astea, Prichindel s'a așezat la loc să doarmă... Luna sclîpiă d'asupra de tot... Baba s'a culcat și ea; a închis ochii, și a stat așă cât a stat; s'a mai în-

vârtit, s'a răsucit, când așa, când altminterea, și zice:

— Ai adormit, Prichindel?

— Iar, babo?

— Ia, scoală, mă, să-ți mai spui o vorbă...

— Care vorbă?

— Mă, Prichindel, dar dacă nu te-oiu putea eu duce, mă? că tu trebuie să fii greu, cum te văz eu, voinic...

— Noi să încercăm... Ce pagubă?

— Ei! bată-te vina ta să te bată!... Auzi dumneata, neiculiță, drăcia dracului! ce i-a dat lui Țartorul prin cap: zor nevoie, la plimbare de-a călare!!... Mă, băiete, hai mai bine pe jos, că-i mai frumos...

— Pe jos nu pot.

— Nu?

— Nu...

Mai tace baba ce mai tace, și pe urmă:

— Ei! hai, scoală... să vedem ce putem!... să-ți fac și hatârul ăsta... să nu zici!

S'au ridicat amândoi... Baba s'a pus
piuă, și strigă lui Prichindel:

— Haide, hopa!

— Țin'te bine, babo!

Și ȣup odată! în cârca babei; iar baba:

— Mă, băiete, ascultă; să nu te lași
greu și să nu-mi dai prea des călcâie ca
agiamiii... Apucă-te numai bine cu a-
mândouă mâinile pe după gâtul meu!...
Haide, gata!

...Bine-i spusese baba că ea știe multe
și el mai nimic. Prostul de Prichindel
— drac-drac, dar n'a înțeles. Cum a lu-
at-o de gât, baba s'a scuturat de sdren-
țele și urâciunea ei și deodată s'a prefă-
cut într'o femeie tânără și voinică, înaltă
și frumoasă ca o zână, strălucind și ea
pe pământ cum strălucia luna în cer —
fiindcă baba asta eră o fată de împărat
mare, care, de mititică se dedese la ști-
ința fermecelor și la meșteșugul vrăji-
toriei, și, pentru păcatele ei, fusese bles-
temată să se preschimbe în hodoroagă
cerșetoare și să nu-și mai ia înfățișarea
ei de mai nainte decât atunci când o pu-

teà păcăli pe dracul, ba încă, și atunci, numai pe vremea nopții. Așà, până să vă lămuresc în aste câteva cuvinte, baba, adică fata de împărat, ori zâna, cum poftiți, erà departe cu Princhindel. Alergà ușor ca vântul de parcă n'atingeà pământul; îi sbură pe deasupra capului lui Prichindel părul ei bălan despletit; iar în lumina lunii, fâlfâia în fel-de-fel de ape zăbranicul vioriu țesut în fluturi și în fire de argint, cu care erà învăluită...

Mult au alergat așà...

— Să stăm, să mai răsufălăm! a zis Prichindel amețit, când au ajuns într'o pajiște.

Dar ea, ce să-l asculte?... De undc-și mai potolise fuga, s'a pornit iar și mai repede, și tot mai repede, până au dat într'o luncă plină numai cu trandafiri albi mirositori, și aici a început ea să se domolească și încet-încet să meargă în pas... Apoi, oprindu-se locului, zice:

— Ascultă!

Și deodată, în tăcerca aceea plină de

lumina lunii, s'a auzit din umbra unui tufiş glas de privighetoare.

— Îţi place, dragă Prichindel?

— Straşnic! a răspuns el.

— Îţi pare rău că ţi-ai pierdut somnul pentru plimbare?

— Ei aş!

— Vrei să mai mergem?

— Hai înainte!

Şi iar a pornit fata de împărat...

S'au plimbat mult şi multe lunci au văzut cu câte flori! şi atâtea cântări de pasări, care mai de care, au auzit!... Dar când, departe de tot dintr'o pădurice ieşiau în largul câmpului înspre răsărit deodată strigă cu groază Prichindel:

— Se crapă de ziuă!

Ea se opreşte scurt, se uită în zare, vede în adevăr mijind zorile, şi... p'aci ţi-e drumul! Şi ţin-te, goană!... Sbură cum sboară calul-dracului, peste moşoroaie, gropi, mărăcini, buşteni, bălţi — că bietul Prichindel vedeà jucând pe cer trei luni în loc de una. Cum a sosit într'un suflet înapoi la fântână, l-a aruncat pe diavol cât colo mototol; iar ea s'a

scuturat și într'o clipă s'a ghemuit pe cergă jos — tot baba de cu seara... El s'a ridicat sdruncinat de căzătură, și zice:

— Mai rămâi sănătoasă, babo!

— Umblă sănătos, Prichindel maică!

A plecat băiatul șontâc-șontâc înapoi la deal cătră asfințit unde scăpătă luna... Dar baba strigă după el:

— Mă! n'auzi tu?... când mai vii p'aici?

— Aldată... Cine știe când? a răspuns el fără să se mai uite înapoi.

— Mă, băiete, ascultă... să nu uiți să-i spui lui frate-tău că-l aștept negreșit... Ai auzit?

Dar, până să isprăvească ea, băiatul a pierit parcă a intrat în pământ.

Oftează baba și se culcă; dar n'apucă să închiză ochii bine și aude glasuri de drumeți. Se ridică de mijloc și, cu mâna întinsă, începe duios, după canonul ei:

— Faceți-vă...

Când unul dintre drumeți îi taiă vorba:

— De dimineață te-ai sculat astăzi, băbuțo!

— Ce să fac, măiculiță? dacă n'am somn, vai de păcatele mele!... Faceți-vă milă și pomană de o biată păcătoasă fără putere!

— Crede, bătrâno! zice celălalt.

Și își văd oamenii de drum.

— Crez, măiculiță, crez! să ne crează Dumnezeu pe toți, drăguțul!

Pe urmă, scoate din traistă o bucățică de covrig, o îmmoaie în năstrapă și începe s'o morfolească în gingii.

PRASLEA CEL VITEAZ

Vânătoarea împărătească. — Ce a găsit Împăratul. — Ileana Cosinzeana și cei trei feciori împărătești. — Plocatul și iconița făcătoare de minuni. — Prâslea cel norocos.

A fost odată un împărat ș'o împărăteasă, care aveau trei feciori: ăl mai mare să fi avut șapte anișori, ăl mijlociu vreo șase și Prâslea vreo patru. Și erau frumoși și cuminți de ți-eră mai mare dragul să-i vezi.

Așa, odată, împăratul pleacă la vânat după fiare cu o sumedenie de curteni; și merg ei cât merg călări prin păduri, prin munți, și numai într'o liveadă răcoroasă, când se opresc să mai răsuflă caii de atâta urcuș, aud niște miorlăituri, să fi zis că e vreun cotoiu sălbatic, ori cine știe ce lighioană.

Au început să sforăie caii și să-și ciulească urechile înspre partea de unde venia zgomotul. Împăratul zice:

„Ce să fie?“, că nu se vedeă nici o mișcare în iarba înaltă a pajiștii și miorlăiturile îi dedeau zor înainte.

Un curtean tânăr mai îndrăzneț zice: „Nu dați drumul câinilor!”, sare jos de pe cal și, pâș-pâș prin iarbă, merge binișor cu arcul gata către locul bănuit. Aproape de tot, se oprește și întinde arcul... Altă miorlăitură... Trage, săgeata vâjie și se pierde în desișul ierbii, care se clatină din vârf... Altă miorlăitură tot pe loc. În sfârșit, vânătorul mai face un pas, doi, se uită bine și rămâne încremenit.

În iarbă, la un loc bătătorit într'adins, o copăiță și'n copăiță un copilaș—el miorlăia așa. Cine-l lăpădase tocmai aici? Norocul lui... A vrut el împăratul să meargă înainte la vânat, că la asta plecase, dar unde a fost chip de țipetele broscuiului, că făcea o gălăgie, un tă-răboiu de nu-l încăpea pădurea.

Așa, zice întâiul sfetnic, ăla era un prieten vechiu și bun al împăratului:

„Măria Ta și boieri dumneavoastră, eu zic să ne mulțumim cu atâta pe ziua de astăzi. Hai să ne întoarcem acasă, să dăm poșândicul ăsta pe mâna unei

femei, că cu așă trâmbiță nu mai întâl-
nim noi vânat cât am umblă”.

S'au întors cu copilul încet la pas, și,
ori de osteneală cât țipase, ori de zăn-
gănitul armelor, ori de legănătura mer-
sului domol călare, copilul a adormit
în brațele sfetnicului, care i-a cântat
tot drumul.

În sfârșit, ce s'o mai lungim degeaba!
pune-te biata împărăteasă, biată să nu
fie! cu cucoanele din casă, ia-l pe copil,
desfașă-l, spal-o — că eră fetiță — pre-
menește-o, aleargă de-i caută sân... mă
rog, toate celea multe câte trebuesc la
un puiu de om. Și feciorii împăratului,
bucuria lor, că aveau acum o păpușe
vie să se joace cu ea!

Hrănită, îngrijită, alintată ca o fată
de împărat, cum nu eră să crească bine?
Creșteà mare și frumoasă, dar fru-
moasă, nu așă — frumoasă! Au crescut
feciorii și fata până a ajuns ea de vreo
optsprezece ani și ei care de câți eră.

O iubiau împărăteasa și împăratul
pe fată de-o pierdeau din ochi, cât eră
de mlădioasă, cât umblă de colo până

colo pe covoarele moi, de nu s'auzià pășind, și cu trandafirii în păr și râdea de toate celea, parcă erà, când s'arătà în fața bătrânețelor lor, ca un luceafăr scânteitor și vesel în fața unui drumeț ostenit.

Și erau toți fericiți. Dar numai, ce să se pomenească odată împăratul și împărăteasa, tocmai când ședeau amândoi de vorbă și puneau la cale că ce rost să-i facă fetii ăsteia, să-i găsească un voinic, un om de neam pe potriva ei, ca fată de suflet a unei case împărătești—ce să se pomenească? Vinc feciorul ăl mai mare și zice cu glas tremurat:

„Măriile Voastre, taică și maică, vă sărut mâinile, vreau să vă spui o vorbă și să vă fac o rugăciune mare!“.

Zice împăratul: „Ce e, fătul meu? Spune“.

Băiatul zice: „Sărut mâinile Măriilor Voastre, am venit... să îndrăznesc... dacă nu vă e cu supărare... să-mi... să-mi dați mie pe Ileana de nevestă... că... mi-e dragă și fără ea nu pot trăi“.

Impăratul răspunde: „Fătul meu

asta nu se poate. Ești fecior de împărat și ai să fii împărat. Nici inima ta n'are voie să bată cum îi place și nici tu n'ai voie s'o ascuți cum bate. Dacă vrei s'o iei pe Ileana, lapădă-te de tronul împărătesc, pe care ar fi să mi-l moștenești tu când o vrea Dumnezeu să mă cheme de aici; lapădă-te de tron, și atunci, rămâneți: tu bărbatul Ilenii și frate-tău al mijlociu împărat pe bun drept în locul tău la vremea ta. Gândește-te bine toată noaptea și mâine să-mi dai răspuns!“.

Dar când a zis vorbele astea, împăratul s'a posomorît rău de tot — adică: să nu te socotești că-i glumă ce-ți spui eu. A plecat tânărul pe gânduri. N'a pucă împăratul să se întoarcă spre împărăteasă, s'o întrebe ce zice de asta, și iacătă feciorul al mijlociu intră, se închină până la pământ, sărută mâna tatii și mamei și zice:

„Taică și maică, Măriile Voastre, am venit să vă fac o rugămintă: eu vreau să mă însor și vă rog să-mi dați pe Ileana, că fără Ileana eu mor“.

— Fătul meu, zise împăratul supărat, asta nu se poate.

— De ce, Măria Ta?

— De ce, de ne-ce... Uite pentrucă nu vreau eu! zise împăratul răstit, leși afară! ieși, că se întâmplă nu știu ce!

— Ai văzut, Măria Ta? zise împărăteasa, după ce a plecat flăcăul mâhnit.

— Am văzut, răspunde împăratul încruntat.

— E un lucru mare, Măria Ta, zice împărăteasa, și încă mie mi-e frică și de altceva.

Și cum zice vorba asta, hop și Prâslea, de două-zeci-și-doi de ani, deabiă cu câteva tuleic în bărbie, iar: „Ileana și Ileana, că de unde nu, îmi fac seamă singur!” și începe să plângă și să cază în genunchi la părinți, că-i eră mai mare milă mă-sii de el.

Se scoală împăratul necăjit foc și șart! o palmă lui Prâslea de a răsunat tot palatul:

„Ieși afară, mucosule!”.

Plângi Prâslea și fugi! Impărăteasa

plânge, și împăratul turbat trimite să cheme numai-decât pe întâiul sfetnic. Cum sosește bătrânul, împăratu-i spune tot.

„Măria Ta, zise sfetnicul, nu trebuie să te superi așa de tare. Cine n'a trecut prin asta? La tinerețe e boală cu leac. Să-i trimitem pe copii să se plimbe prin lume un an; un an să n'aibă voie nici-unul să puie piciorul pe pământul împărăției noastre, și peste un an să mai vorbim: boală trecătoare... Ochii cari nu se văd se uită“.

Împăratul chemă pe unul câte unul dintre feciori, și fiecăruia le spuse porunca hotărâtă, scurt și apăsător, așa că nu mai eră chip să mai zică băiatul nici cârc.

— „Ai înțeles?“.

— „Am înțeles, Măria Ta!“.

Și au sărutat fiecare mâna taichii și maichii și și-au luat rămas bun dela Ileana, și au plecat tus-trei călări tot uitându-se înapoi, cât au putut să mai vază, cum fluturau în vârful turnului, de departe, două năframe albe. S'au

despărțit la răspântie și au apucat care pe unde.

Au umblat ei cât au umblat, așa hoinari, multă vreme prin lumea largă de colo până colo, și ce să vezi? Când mai erau vreo trei luni până să li se împlinească termenul, ajung ei, fără să se caute, într'un târg mare, unde se ținea iarmaroc vestit odată la zece ani. Și ținea iarmarocul ăsta o sută de zile în cap. Se strâneau acolo la vreme toate bogățiile de mărfuri din patru părți ale lumii, bunătățile și leacurile pământului, și minunile, iscodeniilor toate, și comedii și solomonii, ghicitori, cântăreți și panglicari și paiațele ăi mai din tîi: veniau toți să-și arate care mai de care meșteșugul... și lume... lume de toate neamurile și limbile din depărtări.

Umblând așa prin iarmaroc, feciorul nostru ăl mai mare dă peste un negustor care vindea un plocat frumos cu părul creț și dulce ca mătasea porumbului fraged. Plocatul acela era vrăjit, că cine șede pe el, până să stingă o scânteie, ajunge unde gândia. Ce mai

încăpe tocmeală multă? — L-a cumpărat

Tot în vremea asta, al doilea frate găsește pe un pustnic dela Sfântul Munte, ori de unde o fi fost, care vindeă o iconiță făcătoare de minuni a Maichi Precistii, și iconița aceea aveă puterea că cine ar fi fost pe moarte dacă o atingeă cu credință pe buze, îi treceă boala și se ridică în picioare bun zdravăn, par'că nu l-ar fi fost durut în câlcâie măcar.

„Câte parale?“.

— Atâtea.

— Poftim.

A luat iconița ș'a plecat.

La o înghesuială nerăzbită, cum e la oricare iarmaroc, iacă se întâlnesc cei doi frați și nu le vine să creadă ochilor, și se iau în brațe—că pasă-mi-te își tăinuise unul altuia șiretenia de-acasă. Când să-și spuie câte toate le văzuseră și cât li-e dor de maica și de taica de-acasă, iacăte un zgomot grozav; un tânăr alergă prin iarmaroc plângând și căutând cai să sboare ca vântul și ca gân-

dul, că el trebuie numai decât să plece acasă. Fuga și ei, să vadă ce e. Când colo eră chiar Prâslea. Cum îi vede, dă un țipăt:

„O, frații mei iubiți, ia uitați-vă în oglinda asta, gândiți-vă la părinții noștri acasă și să vedeți grozăvie! Doamne! Doamne! ce să facem?“.

Și cum se uită ei în oglindă și se gândesc acasă, ce să le vadă ochii? Văd aievea pe Ileana culcată în pat cu părul despletit, albă cum îi varul, cu ochii ca sticla duși în fundul capului, fără o rază de viață — broboane mari de sudoare pe frunte,—stârlici la încheietura mâinilor încrucișate pe piept — și sughițe rar — sfetnicul bătrân îi ține lumânarea, și mitropolitul în sfită de aur s'apleacă și apropie de buzele ei fripte lingurița cu grijanie; și la o parte și alta a patului, în genuchi, plâng înfundat împăratul și împărăteasa cu capetele lor bătrâne pe picioarele răcite ale bieteii fete...

Repede, flăcăi! toți pe plocat...

Au ajuns...

Iconița la buzele moartei...

Se mișcă fata... clipește din ochi... își ridică mâna la frunte... își dă frumos părul într'o parte... zâmbește... se scoală...

E sănătoasă... sărută pe părinții și pe frații ei, începe iar să râză ca mai înainte și să umble de colo până colo; fuge în grădină, taie trandafiri, și pune în păr și spune la copilării și râde de parcă s'a sculat o ciocârlie din somn și-și cântă cântecul de dimineață.

A pus împăratul să clădească o biserică mândră cum nu mai fusese până atunci în toată împărăția, spre lauda Fecioarei, care făcuse o așa minune. Și a mâncat și băut ca la sărbători mari trei săptămâni lume după lume pe socoteala curții împărătești.

Acù, toate bune: fata a scăpat; să fie sănătoasă, să trăiască, și Maica Domnului Buna, care a păzit-o, să-i dea noroc... Da... fata ca fata; ce te faci cu flăcăii? că de a doua zi au început iar să vie unul câte unul la împăratul să-și spue păsul.

Cui s'o deà?

Care are mai mult drept s'o ia?

Fără oglindă n'ar fi văzut-o în ce hal eră și n'ar fi îndrăznit să calce porunca împăratului să vie înainte de termen.

Fără plocat, n'ar fi sosit la vreme.

Fără iconiță ar fi dus-o toți la groapă.

Au stat seara la sfat împăratul, împărăteasa și sfetnicul cel bătrân, și până într'un târziu n'au putut să se înțeleagă cei doi bătrâni cumiști cui trebuie dată fata: ba unuia, ba altuia, ba lui Prâslea; ba că să tragă la sorți, norocul s'aleagă!

Împărăteasa, dacă văzù și văzù că nu se mai isprăvește vorba și ea cam picotea de somn, zice:

„Doamne! Măria 'ta, cum sunteți dumneavoastră bărbații! vă pricepeți la împrejurări mari, și la ale mici vă pierdeți cumpătul și rostul... Răsboiu mare să fi fost de făcut și până acuma îl puneți la cale. Stau și v'ascult de-atât amar de vreme... am căscat de mi-a trosnit fălcile. Ce mai tura-vura... vorbă lungă degeaba? Iacă, o s'o ia ăl de l-o iubì fata, că dreptul lui e!“.

— Ei? întreabă cine a ascultat povestea, care dintre flăcăi a luat-o pe Ileana?

— Nu știi dumneata, răspunde povestitorul, cum se isprăvesc toate poveștile cu Trei-feți-logofeți? Pe cine eră să iubească fata?... Pe Prâslea.

— Dar ceilalți cum au rămas?

— Au rămas destul de bine. Țel mare a rămas cu topuzu împărătesc; ȃl mijlociu cu iconița... Puțin lucru e să împărătești? Nu-i destul să nu mori nicio-dată? Dar eră și drept să fie a lui Prâslea, pentrucă el, dacă nu o luă pe Ileana, rămâneă cu oglinda, și s'ar fi tot uitat în ea, ar fi văzut-o pe fată mereu cu altul și s'ar fi prăpădit băiatul... Și dacă se prăpădeă el, se prăpădeă și fata, se prăpădeă și mă-sa împărăteasa, care pe el îl iubiă mai mult, că eră Prâslea, și ar fi fost mai mare păcatul să se întâmple atâtea nenorociri, pentru o biată dragoste de tinerețe.

ROȘUL ÎMPĂRAT ȘI VERDELE ÎMPĂRAT

Cei doi împărați. — Viața nesăbuită a unuia, și viața înțeleaptă a celuilalt. — Războaiele și victoriile lor. — Ambiția părinților. — O nuntă plină de veselie și un botez hazliu.

Au fost odată doi împărați prieteni, Crin și Bujor, stăpânind alături — cel dintâiu o împărăție mare, cel d'al doilea una mai mică, și amândoi erau văduvi. Soția lui Crin se prăpădise din facere dând naștere la doi gemeni: Verde-Voivod și Floarea-Doamna; iar a lui Bujor, care născuse cu vreo cinci ani mai înainte pe Roșu-Voivod, s'a fost molipsit, când bântuiă o boală năprasnică asupra norodului, dela pățimași îngrijindu-i, și din împărăția, căreia ca o podoabă eră, s'a mutat întru împărăția cerului, de care altă femeie mai vrednică nici nu putea fi, — așa spuneă chiar văduvul jalnic. Cei doi împărați, ca să strângă și pe viitor legătura dintre împărățiile lor, s'au hotărît să căsăto-

rească pe Roșu al lui Bujor cu Floarea lui Crin; și când au împlinit flăcăul douăzeci și cinci și fata douăzeci de ani i-au cununat. La un an după cununie au mers tinerii să vadă pe Crin-Împărat și să petreacă la curtea lui o lună; dar deabiă au petrecut acolo câteva zile și iată că Roșu-Voivod primește știria că tată-său Bujor e pe moarte. Sosind copiii de zor acasă l-au găsit în adevăr pe bătrânul spovedit și grijit gata să treacă pragul veșniciei, pe care, deabiă a apucat să-i binecuvânteze și l-a și trecut.

— Fătul meu și fata mea, mie-mi sună ceasul să-mi plătesc datoria, ca orice muritor. Ingrijiți de moștenirea pe care v'o las. Nu uitați niciodată că stăpân este împărăția, iar Împăratul slugă. Rugați-vă la Dumnezeu pentru sufletul robului său... Bujor-Împărat...

Și zicând acestea, Bujor-Împărat a închis ochii, ca să nu-i mai deschidă niciodată. Mult l-a plâns o lume, fiindcă fusese om cuminte și drept; iar pe tron s'a ridicat fiul său, cu numele de Roșu

Impărat, un tânăr tot așa de ispravă, și deaceea toată lumea îl cinstiă și-l iubiă ca și pe răposatul.

Cam la doi ani după aceasta, simțind Crin că i se apropie și lui sfârșitul, a lăsat cu limbă de moarte fie-sii Floarea soția lui Roșu Impărat, ca danie, un ținut la hotar, neam de neamul ei să-l stăpânească, rămânând ținutul nedeslipită parte din trupul împărăției, și în inima acelui ținut ridicase el, întru pomenirea răposatei sale soții, Mănăstirea Crinului, cu hramul Troiței, și o înzestrase cu multe podoabe și avere mare. Puțin pe urmă, Crin a plecat după prietenul său Bujor, iar în locul lui s'a suit pe tron fiu-său cu numele de Verde Impărat. Acest tânăr, care de mic nu prea călcă a popă, fiind totdeauna arțăgos, batjocoritor și lepădat de cele sfinte cum a închis ochii bătrânul, s'a arătat nesocotit din cale afară, n'a așteptat, cum cerea cuviința să treacă măcar nouă luni dela moartea tatălui, în care timp să înștiințeze după datină pe toți Impărații despre suirea sa pe tron, ci

îndată ce s'a întors dela îngropăciune, a poruncit să s'adune a doua zi dimineața tot sfatul și toți fruntașii Impărăției și aleșii tagmelor și ai breslelor, și spătarul cu căpeteniile oștilor, și mitropolitul cu episcopii și arhieriei, ca să fie față la încoronarea sa ca Impărat. S'au adunat firește toți, tare îngrijați în sufletele lor, că unde se mai pomenise un așa început de domnie? Mitropolitul eră un bătrân de aproape nouăzeci de ani, foarte înțelept, smerit și cucernic; eră slăbuț de trup, cumpătat în traiu, toată viața și-o petrecuse în rugăciuni și faceri de bine. Odată nu fusese măcar bănuir de vreo faptă necuviincioasă — în sfârșit adevărat omul lui Dumnezeu. După ce l-a uns cu sfântul mir pe tânărul Impărat, acesta și-a pus singur coroana pe cap, așa cam mai la o parte, încât unii din cei de față au zâmbit, iar mitropolitul, neluând seama la asta, și găsindu-se dator să-i țină o cuvântare după datini a început astfel:

— Pea slăvite Impărate, Sfântul apostol Pavel în cartea lui întâia către

Râmleni, ne învață că puterea de stăpânire dela Dumnezeu purcede...

Dar tânărul coborîndu-se de pe treptele tronului, i-a tăiat vorba, și zice:

— Lasă astea, Înalt Prea Sfinte, și spune-mi drept: îți mai dă brânci inima să faci cu ochiul la oițele Domnului? Și i-a arătat cu mâna spre tinerele curtene de față. Câteva dintre ele au început să râză înfundat.

Toată lumea cealaltă a rămas cu ochii în pământ; iar bietul mitropolit, sdruncinat până în suflet, s'a întors către lume și tremurându-i bărbia a zis:

— Dacă spre ocara unui netrebnic păcătos ca mine au fost rostite asemenea vorbe de duh, eu trebuie să le sufăr, fiindcă Dumnezeu, care, pentru mântuirea oamenilor, a suferit ocări și palme, mi-a poruncit să port crucea, semnul jertfirii lui, iar nu sabia pedepsitoare; iar dacă spre ocara celor de față au fost rostite, gândească oricine ce poate gândi... Oricum, eu rog pe milostivul stăpân al tuturor Împăraților să fi sburat vesele în vânt acele vorbe, fără

a fi fost semnul unor mari primejdii ce vor să se abată peste împărăția noastră și... peste capul tânărului nostru Impărat!

Și, zicând acestea, cuviosul bătrân a plecat cu pasul mărunțel, blagoslovind în dreapta și în stânga lumea, care-și plecà fruntea în calea lui.

Intr'un an după asta, încet-încet s'au depărtat dimprejurul tronului unul câte unul toți sfetnicii cu greutate, iar noul Impărat a rămas cu o droaie de tineri curteni, cari de cari mai veseli și mai „dă cu barda în Dumnezeu”. și cu toții s'au pus pe petreceri. să se ducă vestea, iar de trebile împărăției să mai vază și Cel de sus.

Roșu Impărat, auzind despre toate acestea, se mâhnià foarte și ziceà soției sale:

— Dacă fratele nostru merge tot așa cum a apucat-o și nu întră pe altă cale, o să-și deà împărăția de râpă.

Iar soția sa îi răspundeà:

— Ei, și? N'avem noi destulă grijă cu împărăția noastră? Să purtăm grijă și de a lui? Cine și-o poate păstrà, bine;

cine nu, piarzăși-o!... O, Doamne, un cal pierde o potcoavă, și se găsește cine s'o strângă de pe drumuri; dar mi-te o împărăție! Impărăție să fie că împărați destui!

Roșu Impărat aveà la curtea lui cumnatu-său un sol foarte deștept și dibaciu. Acesta le trimiteà în fiecare săptămână cu deamănantul știri despre tot ce se întâmplà acolo, scrise cu semne învoite, așa că să fi căzut chiar o scrisoare în mâna cuiva străin, nimica n'ar fi înțeles din aceà îngrămădire de slove, dacă nu le aveà cheia.

În scrisoarea din urmă spuneà că Verde Impărat aflându-se în mare lipsă de mijloace, desființează jumătate din oastea lui; că e în vorbă să ia bani mulți cu împrumut dela negustori din toată lumea: că e hotărît să dărâme câte-và dintre cetăți, și cu piatra lor să clădească niște palaturi nouă, unul, în vârful munților, pentru o curteană care-i cântă și din gură și din tambură la petreceri, și lumea toată e îngrijată, că anul următor amenință cu foamete mare.

Când i-a arătat Impăratul acestea, Floarea a zis oftând ca de îndoială:

— Numai de nu le-o fi încornorând omul nostru!

Impăratul n'a prea înțeles cum venià vorba femeiei, și zice:

— De-ar da Dumnezeu să le fi încornorat.

Da Impărăteasa a răspuns:

— Ba dimpotrivă.

Peste câteva zile alta:

„Verde Impărat, cu o ceată mare de tineri și tinere, mergând la vânătoare, au gonit o ciută sălbatică până în curtea Mănăstirii Crinului. Ciuta strânsă din toate părțile n'a mai avut încotro să fugă și a dat năvală orbește în biserică, unde slujiau părinții vecernia; iar Verde Impărat și tovarășii, cu un haitâc de câini chiaunând și urlând, au năpădit în sfântul lăcaș, au ajuns-o din urmă și au străpuns-o cu sulițele în fața altarului, unde gâfâind de osteneală căzuse în genunchi. Incetaseră scurt slujba și cântările: călugării steteau înlemniți în stranele lor; vânătorii au luat hoitul

de labele dinapoi și l-au târît afară, lăsând pe lespezi o dâră de murdărie. Toate astea s'au petrecut în câteva clipe; dar părintele stareț, desmeticin-du-se repede, a strigat:

— „Să iasă toți! s'a văzut sânge în casa Domnului! să se stingă toate luminile! să se acopere fața icoanelor!

„Dar Verde împărat s'a întors în loc și aruncându-și lancea de după umere, supărat, zice:

— „Ce sbieri așa, popo?“.

Și l-a apucat cu mâna stângă de piept ridicând dreapta.

— „Să nu mă lovești! a strigat bătrânul tremurând că te lovește Dumnezeu!“

„N'a apucat însă a rostî sfântul nume, și palma tânărului i-a căzut greu peste obrazul bătrânului, care s'a făcut ghem jos pe lespezi... Apoi toată ceata a plecat rîzînd și chiuind de rîsunau dealurile, și pe urmă au dat foc și pădurii, a venit peste noapte un potop de ploaie, altminteri ardeă și pădurea întreagă și Mănăstirea Crinului pîna în temelii“.

Cetind aceste vești Împăratul a rămas dus pe gânduri; iar Împărăteasa luând o pană, a început să scârțâie pe hârtie, și isprăvind pe nerăsuflăte îndată i-a dat Împăratului să iscălească degrabă, pentru ca numai decât cu omul care adusese scrisoarea solului să-i ducă înapoi și răspunsul împărătesc. Și eră scris așa: că „s'a aflat cu mare mâhnire despre cele întâmplăte la Mă-năstirea Crinului pe moșia Împărătesei, moșie asupra căreia nici un drept n'are nimeni decât ea, moștenitoarea lui tă-tâni-său Crin Împărat, pe acel ținut; că Verde Împărat trebuie cu cheltuiala lui să pună a se sfinți din nou biserica pângărită, până cel mai târziu într'o lună, că toți tovarășii cari au călcat sfântul lăcaș împreună cu vinovatul, oricare va fi fost acela, față de stareț să stea în genunchi la slujba sfințirii, iar după slujbă să ceară iertare dela cuviosul bătrân. Tăgăduindu-se cumva dreptatea tuturor acestor cereri și nedându-li-se deplină mulțumire până într'o lună dela împărtășirea lor,

orice legătură de bună prietenie și de vecinătate între cele două împărății va fi cu desăvârșire ruptă, iar de urmări va răspunde acela care prin nesocotita-i purtare a pricinuit această ruptură”.

Impăratul deocamdată s'a codit să iscălească:

— Draga mea nu e bine să ne grăbim așa... Făcând un pas ca acesta nu mai putem da înapoi... să lăsăm câteva zile încă... să ne mai sfătuim...

— Nu, Măria ta, asta nu se poate. Eu nu sunt călugăriță! Dumnezeu nu mi-a poruncit să port crucea și să iert pe cel ce mă lovește! Eu port coroană și soțul meu poartă sabie!

— Dar nu putem uita că ne e frate...

Cu atât mai mult a zis Floarea ridicându-se drept în picioare și rezemându-se cu pumnul strâns pe masă, am drept să-l pilduesc pe acest nemernic, care batjocorește fără rușine, cinstita pomenire a părinților mei... care, fără frică de Dumnezeu, pângărește sfântul lăcaș; care, fără nici o sfiială, calcă în picioare drepturile mele... care... În sfâr-

șit aici nu e vorba de mine, e vorba de împărăția lui Crin, pe care n'o pot lăsa eu s'o dea de răpă un lipsit de minți!... El vrea s'o prăpădească, s'o scăpăm noi... și cu un ceas mai potrivit pentru asta cine știe când ne mai întâlnim!

N'a avut ce să facă Impăratul, a iscălit, și a trimis solului scrisoarea.

Cerând solul să se înfățișeze înaintea lui Verde Impărat cu o scrisoare, acesta l-a primit, și, ținându-l în picioare, i-a poruncit scurt să i-o cetească față cu toți veselii curteni; după ce au auzit cele cuprinse, a început întâiu să râză ca de o glumă proastă. Apoi a cerut să vadă și el acea hârtie și aplecându-și ochii pe ea, a zis solului:

— Ascultă-mă, unchiule, pe unde ai venit pe acolo să te duci îndată înapoi și să spui cui te-a trimis că dacă i s'a scrinit mințile, am eu pe cine mână să i le pună la loc.

Apoi, mototolind în mâini hârtia a aruncat-o în barba solului, strigând:

— Ai plecat?... Ieși!

Peste două săptămâni Roșu Impărat

călcă granițele împărăției lui Verde Împărat. În alte trei săptămâni, oastea câtă o putuse strânge în grabă Verde Împărat eră parte risipită, parte prinsă, iar el, cu câțiva credincioși, împresurați de toate părțile chefuiau într'o cetate de margine. După câteva zile, isprăvindu-se mâncarea și băutura, cereă pace. Împărătcasa sora lui, care primiă zilnic vești dela soțul său, aflând despre acestea a trimis răspuns:

„Pune stăpânire pe toată împărăția. Pacea nu acolo trebuie încheiată, ci aici. Mi s'a făcut dor de frățiorul meu. Adumi-l aici îndată. Dacă te întorci fără ei viu ori mort, pâine și sare cu mine nu mai mănânci!”.

Roșu Împărat a urmat întocmai: l-a strâns în cetate și prin foame și sete l-a silit pe cumnatu-său să deschidă porțile și să i se predeă. L-a luat cu blândețe și l-a trimis sub bună pază la Floarea; iar el s'a dus cu oastea să isprăvească odată și cu un mic voivod de margine, care se trase într'o cetate la munte și singur din toată împărăția,

când chiar Impăratul se predase, nu vru să se supue și să cunoască pe biruitor. Dar în creerii munților erà să meargă mai greu ca pe loc șes, fiindcă vizuina neînduplecatului voivod erà așezată pe niște colți de stâncă, pe care degeaba se cățarau vitejii ostași, căci până s'ajungă rupți de oboseală la ziduri, apărătorii de sus porniau asupra-le bolovani mari și brațe de vreascuri aprinse, și apă și smoală în clocote, și-i prăvăliau în prăpastie; iar prin foame nu erà chip să-i strângă fiindcă aveau drum pe creste și pe brâie cărări ascunse cunoscute numai lor — și fântâni cu destulă apă în curțile cetății.

Și cu cât întârzià războiul, cu atât își pierdeà răbdarea Impăratul, că și el erà om, i se făcuse dor de Impărăteasa măcar că erà tare așezată, nu de-alea de se prăpădesc cu dragostea.

În vremea aceasta, Verde... trăise mai bine decât biruitorul lui; soră-sa nu știà cum să se poarte mai frumos cu el, parcă n'ar fi fost biruit și prins, ci poftit la petrecere și cinste: prânzuri, plim-

bări, vânătorii — doar atâta că singur, nepriveghiat de aproape nu rămâneă, și numai o mână dumnezească l'ar fi putut scoate viu din căpcană. Soră-sa, stând cu el seara târziu, îi spuneă cât e de nerăbdătoare să vază odată întors pe soțul ei, și pe frate-său luându-și iar stăpânirea lui; mereu aduceă vorba despre acel voivod care singur e de vină că se întârzie atâta încheierea păcii, și-l rugă pe frate-său cu lacrimi să-i spună el cum s'ar puteă îngenunchiă acel neînduplecat și isprăvi cu atâtea jertfe de vieți.

Intr'o seară, după ce iar pierduse mulți oșteni fără nici o ispravă, stând Roșu Impărat scârbit și dus pe gânduri în cortul lui, iată-i sosește o stafetă; deschide cartea soției sale și citește:

„Intr'un pahar de vin mai mult stă ascuns adevărul. Aseară am petrecut foarte târziu cu frate-meu. Trimite îndată noaptea oameni încercați să calce Mănăstirea Pajiștea și să-ți aducă de acolo unde stau ascunși, în vestminte de călugăriță, pe nevasta și pe băiatul

voivodului. Cetatea ori capetele lor. D-zeu să ție în sfânta sa pază pe M. Ta. La aceasta Roșu a răspuns peste câteva zile:

„Lăudat fie Domnul care face să rodească vița noastră! Viteazul voivod ni s'a închinat jurându-ne credință și lăsând ostatec pe copilul lui pe care îl luăm împreună cu noi să crească la curtea noastră scl.”.

A doua zi, pasă-mi-te stafetele se încrucișaseră pe drum, primiă împăratul dela soția sa, următoarea tristă veste:

„Nepătrunse de slaba minte omească sunt cărările Domnului! Cu sufletul zdrobit aduc la cunoștința M. Tale că fără să ne fi dat mai dinainte nici un semn de neliniște, ba dimpotrivă petrecând vesel împreună cu noi până târziu seara, frățiorul nostru iubit, Verde Impărat, în cine știe ce clipă de scârbă sau desnădejde, și-a pus capăt vieții peste noapte, lăsându-ne în cea mai adâncă jale, la care nici o mângâiere nu-î cu puțință: azi dimineață

slujitorii l-au găsit fără suflare în cămara lui. Așadar M. Ta, în cea mai mare grabă, trebuie să mergi la cetatea lui de scaun cu oastea, să aduni toți sfetnicii, fruntașii și căpeteniile tuturor stărilor și să-i mângâi arătându-le că pierderea unui om, fie cât de strălucit, nu poate oprî în loc mersul lumii ale cărui socoteală și capăt numai Dumnezeu le știe, iar apoi să faci cunoscut că M. Ta, prin dreptul nostru de moștenire delatată și frate, și prin dreptul biruitoarei săbii a M. Tale, iei frânele stăpânirii și răspunderea toată despre liniștea și fericirea întregii împărății. Dumnezeu scl.”.

Nu s'a pomenit așa jale pe o femeie la moartea fratelui. După ce, învălită în negru din cap până'n picioare, l-a dus cu mare cinste până în lăcașul de veci, a pornit în grabă: întâi a mers la Mănăstirea Crinului. Acolo a stat în paraclis pe post și închinăciune trei zile și trei nopți cu priveghere, cerând ca din partea frățini-său iertare stărilor, și a dat bani să înfrumusețeze

biserica și s'o sfințească din nou și patruzeci de zile pe rând să se roage pentru mântuirea sufletului răposatului Verde Impărat; după aceea a mers la cetatea unde o așteptă nerăbdător soțul ei și împreună cu el s'au dus la Mitropolie unde dormiau alături părinții ei, să îngenunche amândoi, și ea vârsând lacrimi multe a atins cu fruntea lespede mormintelor și a zis:

„Am scăpat împărăția: rugați-vă pentru iertarea mea!”.

A lepădat apoi veșmintele ei negre, și amândoi ca urmași ai tatălui și fratelui ei încoronându-se cu mare pompă, cele două împărății s'au contopit într'una singură și lume peste lume de toate stările, veselă că se iertase tuturor plata rămășițelor de biruri și îmbrăcată în haine de sărbătoare, mișună prin toate părțile cetății, că eră și o vreme strălucitoare, și pretutindeni sunau surlele și peste toată cetatea fluturau mândre'n lumina soarelui păduri de steaguri roșii și verzi împerechiate.

Ceilalți Impărați dimprejur, ba și cei mai depărtați, intrând în grijă mare, și-au ridicat glasurile lor împotriva apucăturii lui Roșu Impărat, în care vedeau o amenințare primejdioasă pentru siguranța lor. Mai întâi unul, apoi al doilea, pe urmă trei odată, au pornit războiu împotriva-i. Pe unul câte unul, și la urmă pe toți trei la un loc i-a pilduit scurt, luând dela fiecare câte un petec din împărăție, ca să-și întărească granițele spre liniștea lui.

După ce și-au statornicit astfel Roșu Impărat stăpânirea, i-a mai dăruit Dumnezeu două mari bucurii: doi feciori unul după altul la un an; pe al dintâiu l-au botezat Ler iar pe al doilea Mezin. Nu împliniseră flăcăii nici doisprezece, treisprezece ani, și mama i-a pornit sub bună îngrijire să vadă lumea și să se arate pe la toate curțile împărătești, pe unde îi primiau toți cu brațele deschise, nu numai că erau odraslele unui puternic Impărat, dar că și ei de felul lor, erau nu se poate mai plăcuți și mai bine crescuți, și nu

știà lumea pe care să-l alinte mai întâiu. Așa de tineri și erau o podoabă la toate sărbătorile împărătești. Călăraiau bărbătește, mânuiau armele cu dibăcie. Ler cânta frumos din gură și Mezin din harfă, și Impărătese, doamne, domnițe, curtene nu mai puteau după ei, încât se dusesse vestea în lume de cei doi minunați frați. Au umblat astfel tot amândoi împreună, iar când au ajuns Ler la vârsta de douăzeci și unu de ani și Mezin la douăzeci, i-a mânat mama pe unul într'o parte și pe altul într'alta, și întorcându-se acasă din călătorie, i-a pus părinții să le povestească cum petrecuseră; Mezin erà foarte vesel și spuneà multe și fel de fel, iar Ler sta tot dus pe gânduri; spuneà puține și într'una oftà. După ce se plimbaseră ei de mici sub buna pază pe la toate curțile împărătești, când au trecut de douăzeci și unu de ani, împărăteasa s'a sfătuit cu soțul său, și într'o dimineață s'a hotărât: să plece în plimbare ea cu Ler la Albu Impărat care stăpânià la hotarul lor de

miazăzi o împărăție de seamă, iar Împăratul să plece cu Mezin, în plimbare la Negru Împărat cu care se învecinau la miazănoapte, Albu Împărat avea doi copii, pe Mugur-Voivod care era cam schilod și tot tânjiă de mic, fiindcă mamă-sa îl născuse înainte de vreme, dintr'o mare spaimă, când luase peste noapte foc palatul; și pe Liliana Doamna, o fată voinică, nu atât de frumoasă cât de vioae și de arătoasă. Ajungând acolo Floarea Împărăteasa și cu Ler-Voivod, au fost întâmpinați de Albu Împărat, de împărăteasa lui, de copii, de o ceată întreagă de fruntași. Au mers cu toții la cetatea de scaun, unde erau pregătite sărbători mari în cinstea lor. Acolo, Floarea și-a făcut prilej de vorbă și fără mult înconjur a spus gazdelor că vine să pecetluiască prietenia celor două curți prin încuscrire; că în numele soțului cere în căsătorie pentru fiul lui Ler-Voivod pe Liliana Doamna. Lui Albu-Vodă și soției lui de bucurie nu le veniă să creadă; firește — nu era glumă să ia de ginere pe moște-

nitorul celei mai strălucite coroane. Seara după ospăţ. Floarea a luat pe Ler, iar Albu Impărat şi soţia lui pe Liliana şi s'au dus în odăile lor.

— Fătul meu, a zis Floarea lui Ler, poate ai înţeles de ce am venit împreună aici. Nu mai eşti copil, ai împlinit douăzeci şi unu de ani, trebuie să te căsătoreşti. Ți-am găsit o femeie cum nu se poate mai de potrivă... noastră, cuminte vrednică şi cu mare viitor... Ai înţeles pe cine?

— Nu mamă, a răspuns băiatul, care eră cu gândul foarte departe.

— Pe Liliana... Ce zici?... Nu răspunzi?

— Ba da mamă! la ce?

— La ce ți-am spus...

— Ce mi-ai spus?

— Ce fel n'ai auzit tu când ți-am spus pentru ce am venit aici? că am hotărît să ieşi de soţie pe Liliana, fata lui Albu Impărat.

— Pe Liliana, eu?

— Da, tu, pe Liliana!

— Apăi asta, iartă-mă mamă, nu se poate.

— De ce nu se poate? a întrebat mama neînțelegând.

— Fiindcă eu am făgăduit să iau pe alta...

— Pe cine?

— Pe Viorica Doamna, fiica lui Negru Impărat.

— Când ai făgăduit?

— Acum șase luni când am fost la Curtea lor.

— Cui ai făgăduit?

— Ei.

Mama a îngălbenit și a strigat:

— Și cum ai îndrăsnit să făgăduiești fără voia mea, fără voia Impăratului? De când un copil care n'a rămas încă sărman de părinți, poate să facă de capul lui ce-i place? Și de când un voivod care are să moștenească una din cele mai mari împărății ale lumii, are voie să pornească în lume încotro-i abate?... Pe Viorica? fata lui Negru Impărat?... Da știi câți feciori are și câtă împărăție stăpânește acel crăișor

care s'a împopoțonat și el cu numele de Impărat? du-te și trei zile călare ți-ajung să-i măsoari în lung și'n lat întreaga împărăție, dar pe urmă îți trebuie tot atâtea ca să-i numeri prășila... îm-pă-rătească. Să nu te mai aud cu asemenea copilării!

Totdeodată în altă parte a palatului, Liliana spuneă părinților că ea dacă e să se mărite numai pe Mezin Voivod, fratele lui Ler, îl ia — pe altul nu, că lui i s'a făgăduit de-acum un an când a fost pe-acî, ori... merge la călugărie!...

— Dar Ler are să moștenească tronul celei mai mari împărății de pe lume, fată!

— Ș'apoi? fiecare cu dreptul lui.

— Dar Mezin are să moștenească un mic ținut, și supus fratelui său, care o să aibă moștenitori, voivod de margine în cine știe ce munți în veci o să rămâe.

— Ș'apoi? fiecare cu partea lui!

— Atunci! o să te duci la călugărie.

-- Ș'apoi, fiecare cu norocul lui!

N'a fost chip s'o domolească în seara

aceea pe îndărătnica Liliana — Ei! ea n'avea o mână ca Floarea!

Când au ajuns Ler cu măica-sa înapoi au găsit acasă pe Impăratul și pe Mezin întorși de cu seară dela Curtea lui Negru-Voivod. Frații s'au grăbit să se ducă a vorbi împreună, iar Impărăteasa rămânând cu Impăratul i-a povestit toate. Impăratul a râs și i-a povestit și el soției sale cum Mezin nu vrea să se însoare cu Viorica, fiindcă a făgăduit Liliane s'o ia pe dânsa, și cum Negru-Vodă i-a răspuns că Viorica lui nu vrea în ruptul capului să-l ia pe Mezin fiindcă fără știrea părinților, ea s'ar fi fost făgăduit lui Ler, și că el ca tată nu îndrăznește să calce pe inimă fetei, că o singură fată are... și pentru nimic în lume nu-i poate strică hatârul.

— Da, a răspuns Floarea, s'aștepte, fiindcă ai mei până la urmă s'au învoit: Ler a stat la masă alături de Liliana, a jucat toată seara numai cu ea și când s'au despărțit fata i-a dat băiatului o rămurică de liliac; și la plecare i-a strigat Ler-Voivod „să nu uiți!“ și până nu

ne-am pierdut din ochi el a privit tot înapoi la năframa ei care fâlfâia de departe.

— Da, a răspuns Impăratul, și Mezin a stat la masă alături cu Viorica, și toată seara a jucat numai cu ea, și când s'au despărțit fata i-a dat bărbatului un mănunchiu de viorele, și la plecarea noastră i-a strigat: „Mezin-Voivod să nu uiți!” Și până nu ne-am pierdut din ochi el a privit tot înapoi la năframa care fâlfâia departe.

— Statornicia tinereții! a gândit Floarea zâmbind foarte mulțumită.

— Ia ascultă! a zis Impăratul trăgând cu urechea, și au mers amândoi să se uite pe fereastră, de acolo au văzut pe flăcăi; — ședeau amândoi pe o laviță; Ler cânta din gură iar Mezin îl ținea din harpă. Au bătut părinții din palme de mult ce le-a plăcut cântecul flăcăilor și i-a chemat sus, i-a sărutat, și mama zice lui Ler, care purta la piept un mănunchiu de viorele veștejite adus de frate-său:

— Care va să zică, ne-am înțeleș!
Tu iei pe Liliana.

— Nu mamă, iartă-mă, dacă e să mă
însor numai decât, eu iau pe Viorica.

— Ieși! a strigat mama.

Și Ler a ieșit.

— Tu, a urmat ea către Mezin care
purtă la pălărie o ramură ofilită de li-
liac, tu ești mai cuminte, tu ai să iei pe
Viorica, nu el, așa vreau eu.

— Mamă iartă-mă, a răspuns băia-
tul, dacă e să mă însor numai decât.
apoi pe alta decât pe Liliana n'o iau.

— Ieși!

Și a ieșit și Mezin.

Impăratul a început să răză, parcă
eră lucru de răs. Iar Impărăteasa a înce-
put să se plimbe de colo până colo mai
turburată și mai învăpăiată decât o vă-
zuse el vreodată, și cam de multe ori o
văzuse, așa încât strălucitul ei soț, n'a
îndrăznit să mai zică o vorbă; s'a plim-
bat ea cât s'a plimbat fierbând și pe
urmă s'a așezat la masă și a scris în
fuga mare de scârțâia pana strașnic

două cărți, le-a îndoit și a trimis să-i aducă pe băeți îndată dinaintea ei:

— Acum fără zăbavă trebuie să plecați. Tu, Ler, să mergi cu cartea asta la Albu Impărat; acolo ai să petrești până te chem eu înapoi; tu, Mezin, tot așa, la Negru Impărat cu cartea asta. Nici umbră de îndoială n'am că veți ști să vă purtați cuviincios, așa cum se cuvine fiilor lui Roșu Impărat și Floarei, mama voastră, care vă iubește și numai la binele vostru se gândește.

Au plecat amândoi, dar fiindcă scaunul împărăției nu sta în mijlocul țării ci cam la o parte, au trebuit aproape până seara să meargă împreună pe aceeași cale mare până la un loc, unde eră o cetățuie mică și de unde să pornească a doua zi dimineața, unul spre miazăzi și altul spre miazănoapte, precum li se poruncise hotărât.

Seara ajungând la cetățuie s'au oprit să poposească și după cină mergând la culcare, ce le-a dat băeților în gând? să încerce n'or putea să vadă și ei ce scri-

sese mama în cărțile cu cari-i trimisese.

Și așa le-au scos din sân și uitându-se bine la scrisul de d'asupra au rămas în mare nedumerire.

— Nouă ne-a poruncit altfel, tu n'ai auzit?

— Ba da.

— Atunci se vede că e greșeală; de grabă mama ție ți-a dat-o pe a mea și mie pe a ta.

— Să vedem, dacă se poate, ce spune înăuntru.

Și fiindcă tot de grabă pe semne Impărăteasa, îndoise numai cărțile și nu le mai pecetluisce ei le-au deschis, și au găsit că și cuprinsul se potrivea cu ce eră scris d'asupra: de prea strălucitul prieten Albu Impărat se rugă să-l primească bine pe Mezin, ca pe un copil al lui, iar credinciosului vecin Negru Impărat îi spuneă între altele: nu mă îndoesc că Ler-Voivod va fi cinstit precum se cuvine...

N'au așteptat să se lumineze bine de ziuă urându-și drum bun și petrecere

frumoasă au plecat flăcăii, nu cum degrabă le poruncise greșit mama, Mezin spre miazănoapte și Ler spre miazăzi, și cum sta limpede și potrivit la carte — Ler către Viorica iar către Liliana Mezin.

După câteva zile stăteau părinții înaintea de culcare într'un pridvor fără să vorbească, și le era dor de feciori — că poate fi cât de Impărat, părintele e tot părinte, — și Impărăteasa a pus mâna la ochi, a stat așa parcă ar fi adormit și pe urmă zice:

— Uite, eu văd acuma pe Liliana jucând cu Ler...

— Cum asta?

— Nu știi? Ia pune și Măria ta mâna la ochi și gândește-te acolo cu dor adânc, dar adânc de tot cât poți mai adânc.

Impăratul și-a rezemat coatele pe spetezele jețului, și-a acoperit ochii cu amândouă mâinile și s'a gândit cât a putut mai adânc și pe urmă zice:

— Așa e, da! Adevărat o văd pe Li-

liana, dar nu joacă Ler cu ea, joacă Mezin.

— Ba Ler! Nu vezi?

— Ba văz... Dar e Mezin... Uite!... uite! Ler se plimbă cu Viorica!

— Ba cu Liliana.

— Ei și!...

Ba Ler, ba Mezin, ba Viorica, ba Liliana!

S'a cam îmbufnat Impărăteasa și zice:

— In sfârșit rămâi Măria Ta cu părerea Măriei Tale, eu rămân cu a mea. Hai să ne culcăm că e târziu.

Nu prea-i cră somn Impăratului, ar mai fi stat de vorbă dar după obiceiul lui a ascultat-o ca totdeauna.

In odaia lor de culcare ardeau zi și noapte la icoane două candel mari de argint, una'n dreapta, alta în stânga alături de căpătuie. S'a închinat fiecare sub candela lui, și fără să mai schimbe alte vorbe decât „somn ușor”, sau așezat la culcuș, și n'a trecut mult ș'au adormit amândoi.

Despre ziuă, tocmai când eră somnul mai dulce, ce să se pomenească Impăra-

— tul? începe să geamă Impărăteasa grozav și apoi să strige ca într'o peire de moarte. Sare Impăratul din somn și-o deșteaptă.

— Ce e?

Iar Impărăteasa cu ochii mari luându-l strâns în brațe ca să se încredințeze că e aevea, oftează greu și zice:

— Ah! ce vis am visat! și întorcându-se către icoane se închină.

— Ce vis?

— Mi-e groază parcă să ți-l spun.

Apoi trăgându-și sufletul urmează: Se făcè că mă rătăcisem într'un palat pustiu și întunecos. Treceam dintr'o sală într'alta căutând să dau de o ieșire, și cu cât umblam, cu atât mă rătăceam mai adânc. Erà tăcere mare... când auz deodată în urmă greu trosnind podelele putrede ca de pas de om... Trec din sala aceea și merg mai iute, pașii vin și mai iute după mine, tot mai aproape îi aud la spatele meu... M'a ajuns, dau să fug dar nu mă țin picioarele. Atunci m'apucă o mână uscată și grea de umăr; îngheț și caz în genunchi cu ochii în-

chiși, dar îndată simț că mă ridică cineva cu putere, și când deschid ochii, văd dinaintea mea un pustnic sălbatic cu părul și barba vâlvoi, și-mi zice râzând urît:

— Ce? nu-ți mai aduci aminte? Ori ești mândră și nu mai vrei să cunoști pe frățiorul tău iubit pe Verde Împărat?

— Frate, iartă-mă!, iar el m'a luat de mână și râzând mereu ca un nebun zice:

— Vino să-ți arăt ceva.

Și m'a dus într'o sală mare și acolo m'a poftit să șez alături cu el pe-o lavă de piatră, am șezut: el a făcut un semn cu mâna și s'a arătat numai decât o femeie sdrențuită și despletită, s'a așezat jos în fața noastră, a scos dintr'o dășagă un cap de om, și a început să-l mângâie și să-l pieptene cu unghiile, și să-l sărute... și... eră capul copilului meu, al lui Ler... și clipea din ochi... și o sărută și el, și pe urmă l-a pus la loc în dășagă și s'a făcut nevăzut.

Și a început să tremure de groază și până nu s'a făcut ziuă bine și n'a dat cu ochii de soare, nu s'a putut astâmpără.

De-acum îi eră peste putință mamei să lase a o mai prinde o noapte acasă; trebuia fără întârziere pentru liniștea sa să-și vază băiatul, și astfel chiar în acea zi, n'a fost chip să se împotrivească Roșu Impărat, Impărăteasa a porvit urmata de călăreți și de curteni spre unde știa că-l trimisese pe Ier. Zi și noapte, fără popas a tot umblat până când a ajuns către seară aproape de cetatea de scaun a lui Albu Impărat și iată că la o înfurcătură de drumuri de pe un drum lăturalnic vede apropiindu-se către drumul ei o ceată veselă de călăreți tineri, cari pe semne se întorceau împodobiți cu flori de liliac dela plimbare în pasul cailor; cântau cu toți încetinel, iar pe deasupra tuturor se auzia în liniștea câmpiilor un glas de fată mare. Când s'au apropiat una de alta cetele la înfurcătura drumurilor, unul dintre tineri care mergea în frunte alături cu fata cântăreață, zice:

E mama, și dă pinteni calului, fata după el, iar când ajung în dreptul călăreților dinaintea trăsurii împărătești,

ridică mâna dreaptă și strigă: „*Opriți!*”. Oamenii opresc. Toți stau. Cântecul încetează, flăcăul sare jos repede de pe cal, ajută pe tovarășa lui să coboare și ea, și amândoi dau fuga la trăsura împărătesei:

— Mamă, zice Mezin.

— Dar mamei nu-i vine să-și crează ochilor.

— Tu, Mezin! ce cauți tu aicia? Unde-i Ler?

— Unde l-ai trimis Măria Ta.

— Unde l-am trimis eu? strigă nedumerită Impărăteasa.

— La Negru Impărat răspunde Mezin-Voivod.

— Eu? pe Ler? la Negru Impărat?

— Da, mamă.

— Nu te-am trimis pe tine la Negru Impărat?

— Nu, mamă, pe mine m'ai trimis aici la Albu Impărat, așa scrie în scrisoarea Măriei Tale.

— Arată scrisoarea.

— I-am dat-o lui Albu Impărat.

Impărăteasa n'a mai zis nimic, a

luat-o pe Liliana în trăsură ei și amânânduă cetele amestecându-se, au pornit împreună pe tăcute spre cetate.

La palat n'au dat tocmai peste veselie, căci Mugur-Voivod eră greu bolnav, încă mai dinainte chiar de sosirea lui Mezin și nu-i puteă da cu nimic pe leac. Cum a sosit Floarea a cerut așa de o doară lui Albu Impărat cartea cu care-l trimisese pe Mezin, și după ce cruntând sprincenile a cetit-o din slovă în slovă și iar a mai cetit-o s'a pătruns că graba strică treaba; a început să răză singură, ridicând din umeri: să vedem, a gândit ea, până unde merge norocul lui Mezin! Și îndată a mers să vază pe Impărăteasa care nu se deslipiă o clipă dela căpătâiul bolnavului. A găsit-o sdrobită de veghere moțâind pe un jeț: lui Mugur-Voivod îi fusese tare rău peste noapte și toată ziua, de abiă acum spre seară ațipise puțin. Așa din ce în ce mai rău, până să nu plece Floarea de-acolo, s'a stins bietul Mugur-Voivod la vreo trei patru zile după astea, lăsând în adâncă mâhnire

pe toată lumea și mai ales pe biata mama lui.

Să vă povestesc despre jalea ei... dar se poate cu vorbe arătă atâta adâncime? Ori poate să fac și eu ca alți povestitori? În loc să vă arăt scurt ce nenorocire s'a întâmplat femeii, să încep a vă spune cu ce mi se pare acum a mie c'ar seamănă acea nenorocire de-atunci a unei Impărătese? Dar inima acelei mame se poate, pentru cine are vreme de pierdut ca cetitor, hârtie și cerneală de pierdut ca scriitor, asemăna cu un turn înalt pe care grozavul cutremur îl năruie dintr'o sguduitură, făcând din el, care, până adineaori își înălță sprinten vârful aurit spre înălțimile albastre, o grămadă pleoștită de bolovani spărți, risipiți fără altă socoteală decât nebunia oarbei întâmplări... sau cu un sărman plăpând gingaș trandafir d'abiă înflorit pe care viscolul vrăjmaș l-a smuls cu cruzime din crenguța lui subțirică, spulberându-l mort cu fragedele-i foițe smulse, în șivoiul turbat, năvalnic, prăpăstios...

sau mai bine c'o mândră stâncă de cremene, pe care trăsnetul năprasnic, într'o clipă, a despica-o în două, din frunte până'n temeliiile ei? ori și mai și, cu un stejar plin de viață, pe care securea nemernică... și celelalte.

Cu care poftiți să v'o asemăn, cu una, cu două, ori cu toate odată? Aș putea-o face și-așa de hatârul d-tră... dacă de dragul cuvintelor am căutat a-nume să vă născocesc o povestire? Dar nu credeți asta. Eu de hatârul povestirii caut într'adins cuvinte, cu cari să v'o spun cum mi-o închipuesc eu, cât mai degrabă și mai limpede pot.

Și asta, fiindcă — povestirea nu este ori este și ea un meșteșug? — Dacă nu este meșteșug, atunci ce să mai vorbesc, dacă toată lumea o poate face; dar dacă este și ea meșteșug, ca toate meșteșugurile ca, bunăoară, ciubotăria, apoi ia să vedem: ciubotarul cât de prost oare de hatârul sculelor lui (cuțite, pile, calapoade, sule, ciocane, undrele, ace și câte și mai câte unele mai mari, altele mai mici). s'apucă

să lucreze ciubote? ori de hatârul ciubotelor ia, numai la trebuință și cu minte, sculă după sculă? Apoi atunci, cum? ciubotăria care va să zică să fie mai subțire meșteșug decât povestirea?... Și pe urmă, când vă povestesc pe cât mă taie capul să fac meșteșugul meu, nu voi să pat măcar cu unul dintre d-tră ce-a pățit odată un om șasiu, pe care într'o seară un călător rătăcit l-a întrebat încotro s'o ia ca s'ajungă mai drept în cutare loc, și șasiul ia arătat așa cu mâna într'o parte; dar călătorul l-a întrebat: Mă, omule, spune drept că mi-e degrabă s'ajung până nu înoptează: încotro s'apuc? încotro mi-arăți cu mâna, ori încotro te uiți cu ochii?...

Așadar, destul e să vă spun că oricât de nevolnic de viață fusese Mugur copilul ei, pe Impărăteasă așa jale a cuprins-o încât, fără să se fi bocit grozav, ba chiar zâmbind uneori, nu mult după aceea din asta i s'a tras și moartea ei. Dar înainte de moarte s'a îndurat Miostivul de ea și i-a trimis o mare mân-

gâere: fiică-sa Liliana Doamna s'a căsătorit cu Mezin-Voivod, și auzi Dumneata! zi cu zi la nouă luni în cap a născut cocon frumos pe care biata bunica l-a botezat Mugurel — și vesel copil! Când l-a cufundat Mitropolitul în cristaniță, el, în loc să sbiere ca alți copii, după groasnicul obicei prost al acestor îngeri nevinovați, el a început să râză. A râs toată lumea, iar Înaltul Prea Sfântul, zice:

— Ei, așa băiat îmi place și mie! să nu-i fie de deochi! ăsta o să iasă un bărbat și jumătate.

Ei! n'ai ce-i face! Așa e lumea noastră: bine și rău, rău și bine, chiar în lumea poveștilor, dacă nu vă este cu supărare.

ABU-HASAN

Abu-Hasan și prietenii necredincioși. — Califul în casa lui Abu-Hasan. — Minunea s'a făcut. — Abu-Hasan calif numai o zi. — Ordinele și petrecerea dela curtea califatului. — Vis și realitate. — Pășaniile lui Abu-Hasan. — Nunta dela curtea lui Harum-al-Rașid.

Erà odată la Bagdad, sub domnia strălucitului calif Harum-al-Rașid, un negustor bogat, care aveà o nevastă bătrână și un fecior, Abu-Hasan, crescut până la vreo treizeci de ani strâns de aproape în toate privințele. Negustorul a murit, și Abu-Hasan a intrat în stăpânirea avuției pe care o grămădisise tată-său o viață întreagă. Fiul a făcut altfel de cum făcuse tatăl. În tinerețe nu căpătase niciodată o para mai mult decât îi trebuia ca să-și ducă viața; acum a pus de gând să cheltuiască potrivit cu mijloacele pe care i le arătase soarta. Astfel, și-a împărțit averea în două părți: cu o parte a cumpărat acareturi, care-i aduceau destul venit ca să

poată trăi cum se cuvine, fără să s'atingă de capete; iar cu cealaltă jumătate, în bani sunători, a hotărît să se pună pe petreceri, încailea să-și destoarce răbdările suferite sub strășnicia în care-l ținuse tată-său până la așa vârstă coaptă; dar s'a jurat că n'are să mai cheltuiască apoi nimica peste această sumă, după ce și-o face toate chefurile. În acest scop, Abu-Hasan a strâns împrejurul o ceată de tineri de vârstă și teapa lui, și de acolo s'a gândit numai cum să-i facă a-și petrece vremea în chipul cel mai plăcut. Așa dar nu s'a mărginit la prânzuri și zăiafaturi cu mâncări și băuturi cari de cari mai rare și mai scumpe; a mai adus și tarafuri de lăutari și cântăreții cei mai vestiți; și pe urmă, dănțuitoarele și dănțuitorii cei mai aleși din orașul Bagdad.

Toate chefurile astea, din zi în zi mai costisitoare, l-au aruncat pe Abu-Hasan în cheltueli atât de nemăsurate, încât n'a putut-o duce așa mai mult de un an.

Cum n'a mai întins masă mare, prie-

tenii s'au făcut nevăzuți; ba nici nu-i mai întâlnea oriunde i-ar fi căutat, fiindcă fugeau de el îndată ce-l zăreau, și dacă din întâmplare da piept în piept cu vreunul și vreă să-l oprească să-i spună ceva, acela își cerea iertăciune, că-i e degrabă și n'are vreme de vorbă, și plecă repede p'aci încolo.

Pe Abu-Hasan mai mult l-a mâhnit părăsirea din partea prietenilor, decât îl încântase mai înainte semnele lor de dragoste. Odată, mâhnit, dus pe gânduri, cu capul plecat a intrat în odaia măsii și s'a așezat pe marginea divanului departe de ea.

— Ce ai, fiule? a întrebat bătrâna. De ce ești așa de pocăltit și n'ai chef deloc? Să fi pierdut tot ce ai pe lume și tot n'ai fi așa de opărit... Știu că, după câte cheltueli nebunești ce ai făcut, nu-ți mai rămân mulți bani sunători. Erai stăpân pe avutul tău, și eu n'am vrut să mă împotrivesc purtărilor tale nesocotite, mai ales știind că ți-ai păstrat cuminte jumătate din avere... Și

d'aia nu văd ce te poate adânci acuma în așă de neagră mâhnire.

Pe Abu-Ilasan, la vorbele bătrânei, l-a podidit lacrămile, și a zis:

— Mamă, știi în ce chip m'am purtat un an de zile. Am strâns atâția prieteni împrejurul meu, i-am îndopat cu câte bunătați mi-a dat prin gând, până n'am mai putut, și acuma când nu mai am ce le dà, văd că toți mă părăsesc. Când zic că n'am cu ce-i mai îndopà, mă gândesc la banii pe cari-i hotărîsem pentru asta; că despre venitul meu, slavă Domnului, mi l-am păstrat, și acuma știu cum să întrebuițez ce din fericire mi-a rămas. Vreau numai să încerc până unde pot merge prietenii mei cu nerecunoștința. O să mă rog de ei să pună fiecare dela mână la mână, să m'ajute a mă săltà din starea nenorocită în care am căzut. Dar asta, precum ți-am spus, o fac numai ca să văz dacă voiu găsi la dânșii vreo recunoștință.

— Băiete, i-a răspuns mama, nu vreau să te opresc dela ce ai pus de gând; dar îți pot mai dinainte spune că

degeaba tragi nădejde. Tu încă nu cunoști ce va să zică prietenii de petrecere; dar o să-i cunoști...

— Mamă, a zis Abu-Hasan, eu înțeleg și cred ce-mi spui; dar tot vreau să mă luminez singur despre mișelia și neomenia lor.

Abu-Hasan a și plecat; a făcut ce-a făcut și a găsit pe toți prietenii. Le-a arătat în ce mare strâmtoare se află și i-a rugat să-și deslege pungile ca să-l ajute. N'a uitat chiar să le spună că în mare parte a scăpătat din pricina cheltuelilor nemăsurate cu atâtea petreceri și zaiafeturi, că doar de i-o atinge la omenie. Nici unul dintre prieteni nu s'a lăsat înduioșat de vorbele lui frumoase, ba, unii chiar, l-au dat afară. S'a întors acasă, amărît până în fundul sufletului și i-a zis bătrânei:

— A, mamă, bine mi-ai spus tu: în loc de prieteni am găsit niște ticăloși nerecunoscători. S'a isprăvit, să nu-i mai văd în ochi!

Abu-Hasan s'a hotărît dar să se fe-rească de acù încolo de orice galanto-

nie. După ce și-a socotit venitul bine și l-a împărțit astfel încât să-i ajungă de cheltuială în fiecare zi regulat, dându-i mâna să poftească în toate serile la masă câte un singur musafir, pe care să-l ospăteze cumpătat, dar cuviincios. Pe urmă s'a jurat că acel musafir să nu fie localnic din Bagdad, ci un străin care ar fi picat chiar în ziua aceea, și pe care să-l poată trimite pe-aici încolo după ce l-a găzduit frumos o noapte.

După cum pusese la cale, Abu-Hasan își îngrijiă de dimineată să cumpere toate trebuincioasele pentru cină, și pe seară mergea să se așeze lângă podul Bagdadului; cum vedeă un străin, al dintâiu care-i ieșiă înainte măcar de orice teapă ar fi fost, îl poftiă politicos să-i facă cinste a veni să cineze și să petreacă noaptea aceea la dânsul.

Cina lui Abu-Hasan nu era foarte bogată, însă bună și curată, așa ca să poată mulțumi destul pe un oaspete drumeț. Mai ales nu lipsiă dela masă vin bun, și veselie, căci în loc să vor-

bească cu oaspetele său despre politică ori despre daraveri negustorești, îi plăcea mai bine să povestească despre lucruri plăcute și hazlii. De felul lui era om vioiu și bun de petrecere, și știa să înveselească pe un tovarăș oricât de posomorât. A doua zi dimineața Abu-Hasan îi zicea musafirului:

— Când te-am poftit aseară să cinezi la mine, ți-am spus obiceiul meu: să nu te superi că acuma te poftesc să pleci; am eu cuvinte să mă port așa. Mergi de-ți vezi și de treburile dumitale... Umblă cu Dumnezeu!

Intr'o seară, când ședeà după regula lui la capătul podului, iată că trece tip-til califul Harum-al-Rașid, îmbrăcat așa ca să nu-l cunoască nimeni. Stăpânitorul acesta, deși avea destui slujbași foarte pricepuți și strașnici tot voiă să cunoască el singur cum merg lucrurile în împărăția lui; și pentru acest scop umblă adesea tiptil în falurite chipuri prin orașul Bagdad. În seara aceea, era îmbrăcat ca un negustor dela Musul, care s'ar fi dat chiar atunci jos de pe

corabie în partea dimpotrivă a podului, și în urma lui mergea un rob mare și voinic, o namilă de om.

Califul, sub îmbrăcămintea lui, se vede a fi un bărbat de seamă, vrednic de toată cinstea. Abu-Hasan s'a ridicat de unde șede a jos, și, după ce i-a făcut o temenea până la pământ, i-a zis politico de tot:

— Prea cinstite domnule, bine-ai venit sănătos la noi în Bagdad; te rog prea-plecat să-mi faci cinstea să poftesti la cină cu mine și să-ți petreci noaptea asta în casa mea, ca să te odihnești bine de oboseala călătoriei.

Și ca să-l îndatoreze și mai mult a pofti la el, i-a spus în câteva cuvinte ce obicei are dânsul cu musafirii lui.

Califul a făcut haz de gustul lui Abu-Hasan, și a voit să cunoască mai deaproape pe acest om ciudat. I-a spus numai decât că dela un bărbat așa de politico e încântat a primi găzduire fie pe cât de scurtă vreme, și că e gata să-l urmeze.

Abu-Hasan, care nu bănuia că soarta

îi scosese înainte un oaspete aşà de în-nalt, se purtà cu califul parcă ar fi fost deopotrivă amândoi. L-a dus acasă, l-a băgat într'o odaie foarte curată şi l-a poftit să şadă pe divan la locul de cinste. Cina erà gata şi masa pusă. Mama lui Abu-Hasan, pricepută la bucătărie, le-a dat trei feluri de mâncări: nişte porumbel-gătiţi cu zarzavaturi şi cu orez, apoi o găscă la tavă şi pe urmă un clapon fript cu patru puişori rumeniţi de jur împrejur. Altceva nimica; dar toate erau bine făcute.

Abu-Hasan a stat la masă în faţa musafirului: au mâncat amândoi din toate pe tăcute şi pe nebăute după obiceiul locului. După ce au isprăvit de mâncare, mama lui Abu-Hasan a ridicat masa şi le-a adus fel-de-fel de poame de care se găseau pe aceà vreme a anului şi nişte turte uscate de migdale. Când s'a înoptat bine, au aprins lumânările: apoi Abu-Hasan a adus nişte urcioare cu vin şi bărdace, le-a pus lângă el şi a rugat-o pe bătrâna să-i dea de mâncare robului care venise cu

musafirul. Când s'au așezat iar la masă, Abu-Hasan a luat o bărdacă, a umplut-o cu vin, și, ridicându-se în sus, a zis către musafir:

— Prea cinstite domnule, te poftesc să faci ca mine... Nu știu ce-i fi gândind dumneata; dar după mine, drept să-ți spun, omul care urăște vinul, vrând să se arate înțelept, nu-i înțelept deloc. Veselia e lucru bun, trebuie s'o căutăm, și s'o găsim în fundul bărdacei!

Abu-Hasan și-a golit bărdaca, în vreme ce Califul i-a răspuns:

— Vorba dumitale e cuminte, ești un om de ispravă; îmi place că te văd cheflui și vesel, și te rog să-mi torni și mie.

Abu-Hasan a umplut bărdaca musafirului zicând:

— Gustă, te rog, prea-cinstite domnule și spune drept: așa-i că-i bunicel?

Califul a băut; iar Abu-Hasan i-a mai zis:

— Eu, cum te-am zărit pe dumneata, am priceput că ești om care știți ce va să zică să trăești. Ce să-ți mai vorbesc?

Sunt nu se poate mai mulțumit și mai vesel că m'am întâlnit astăzi cu un bărbat așa de deosebit cum ești dumneata. Imi place foarte mult... Halal să-ți fie! Să trăești!

Vorbele lui Abu-Hasan îi făceau mare plăcere califului, care fiind și el om foarte vesel, își îndemnă mereu gazda la băut, ca să o cunoască mai bine. Din vorbă în vorbă, Abu-Hasan a spus cum îl cheamă, cum trăește, prin ce întâmplări neplăcute trecuse. și a încheiat zicând:

— Dar nu-mi pare rău că am fost amăgit de prieteni, fiindcă dacă nu se întâmplă ce s'a întâmplat, poate nu-mi scotea norocul în cale un străin așa de prețios ca dumneata.

Califul, mulțumit de lămuririle lui Abu-Hasan, i-a zis:

— Ești vrednic de laudă, prietene, că ai luat astfel de hotărîre înțeleaptă, și mai ales că te ții de ce ai hotărît, și, drept să-ți spun, îți pismuesc fericirea. Dumneata ai în fiecare zi plăcerea să primești la masa și în casa dumatăle un

om de treabă cu care stai frumos de vorbă și-l îndatorezi așa, încât unde s'o duce să te pomenească și să-ți laude casa, masa și primirea dumitale atât de cuviincioase... Decât din vorbă în vorbă și dumneata și eu nu luăm seama că prea lăsăm vinul să se trezească... Te rog, bea, și toarnă-mi și mie.

Și așa au băut amândoi înainte povestindu-și unul altuia lucruri plăcute: Acù eră târziu; musafirul a spus că fiind obosit de atâta drum cât făcuse, are nevoie de odihnă, și a adăugat:

— Și pe urmă, nici dumneata nu voiu să-ți pierzi odihna pentru mine. Haide, să ne culcăm; și, fiindcă poate mâine dimineață eu am să plec până nu te deștepți dumneata, îți spun deacuma că am rămas foarte încântat de ospătarea ce mi-ai făcut așa de îndatoritor. Numai un lucru îmi pare rău, că nu știu cum să-ți arăt recunoștința mea. Spune-mi rogu-te, dumneata, cum m'aș putea plăti de atâta bunăvoință, ca să vezi că nu ai avut aface cu un nerecunoscător. Un om ca dumneata, nu se

poate să n'aibă vreo daraveră, vreo nevoie și să nu dorească a i se face pe plac. Uite, cât mă vezi pe mine așa negustor, poate să fiu în stare să te îndatorez și eu cu ceva, dacă nu deadreptul, măcar prin mijlocirea vreunuia dintre prietenii mei.

La aceste vorbe politicoase ale negustorului, Abu-Hasan a răspuns:

— Prea-cinstite domnule, nu mă îndoiesc câtuși de puțin că, nu numai așa, doar ca om politicos, îmi arăți atâta bunăvoință. Dar pot să te asigur că eu n'am nici păsură, nici daraveră, nici vreo dorință, și n'am să cer nimănui nimic. N'am cea mai mică poftă de mărire, și sunt foarte mulțumit cu soarta mea. Prin urmare, foarte-ți mulțumesc numai și numai că ai poftit în casa mea și mi-ai cinstit masa, așa bună rea, cum s'a putut găsi... Cu toate astea, parcă aș avea și eu ceva care mă supără, dar iar nu până într'atâta încât să-mi pierz liniștea pentru asta. Să vezi ce e... Aici la noi, în Bagdad, fiecare mahala își are giamia ei, cu câte un iman, adică

popă, care e dator să facă rugăciunile la ceasurile hotărîte după lege. Imanul dela giamia noastră este un bătrân înalt și uscățiv, posomorît și tare fățarnic. Ctitorii, câteși patru, vecinii mei, sunt ca și el niște bătrâni ursuji și zavistnici, lucru mare. În toate zilele se adună împreună cu toții și alta n'au de vorbit decât de bârfeli și răutăți, ca să vâre fitiluri și zăzanie în toată mahalaua: crapă de necaz că nu pot să stăpânească dumnealor pe toți mahalagiii noștri, să-i poarte ei de nas după cum le place lor. Ei! vezi, asta mă strânge pe mine de gât, în loc să-și vază, popa de legea lui și ctitorii să se îngrijească de giamie, dumnealor se leagă de lume și n'o lasă să trăiască în bună pace.

— Cum văz eu, a zis califul, dumneata ai dorî să le mai scurtezi limba acelor bârfitori?

— Precum zici, tocmai! a răspuns Abu-Hasan. Ah! de ce nu mă face Dumnezeu pe mine calif o zi măcar, numai o zi!

— Ei! să zicem că ai fi calif... ce-ai face?

— Ce-aş face?... Aş face ceva să rămână de pomină... i-aş pildui straşnic pe dumnealor, ca să aduc o mulţumire lumii de ispravă; aş pune să le tragă la fiecare ctitor câte o sută de beţe la tălpi şi imanului patru sute; să-i învăţ eu pe dumnealor, mă'nţelegi, că nu-i treaba dumnealor să turbure viaţa mahalagiilor, mă'nţelegi.

Califului i s'a părut foarte nostimă! ideia lui Abu-Hasan, şi zice:

— Imi place dorinţa dumitale, mai ales că o văd pornită dintr'o inimă dreaptă care nu suferă să rămâie răutatea nepedepsită; şi tare aş dori şi eu să-ţi-o văd îndeplinită... Şi de! poate că lucrul să nu fie chiar peste putinţă, cum îţi închipui... Eu cred că, dacă ar afla ce gânduri ai, califul ar fi în stare să-ţi încredinţeze puterea lui pe o zi... Şi cât mă vezi dumneata, aşă un negustor ca toţi negustorii, cine ştie de nu-ţi-aş putea ajuta s'o dobândeşti.

— Ei! ia lasă, a răspuns Abu-Hasan,

nu-ți mai bate joc de mine și dumneata, cum și-ar bate firește și califul dacă ar afla de neroziile mele... Poate doar atâtă, să afle și el de purtările cuvioșilor noștri și să-i osândească el la vreo pedeapsă.

— Ba, Doamne ferește, nu-mi bat joc nicidecum, a zis musafirul, și desigur că nici califul nu și-ar bate... Dar să le lăsăm astea; uite, e aproape de miezul nopții, haide să ne culcăm.

— Bine zici; dar fiindcă urciorul nostru mai are ceva în fund, eu cred că ar trebui mai întâi golit, și pe urmă să ne ducem la culcare. Un lucru numai te-aș ruga: mâine dimineată când ăi plecă, dacă n'oiu fi eu deștept, să nu lași ușa dela drum deschisă.

Pe când vorbiă Abu-Hasan, califul, ridicând urciorul, și-a umplut bărdaca și a golit-o mulțumind încă odată de buna ospățare. După aceea, pe furiș a aruncat în bărdaca gazdei, așa cât poți lua pe vârful degetelor, dintr'o cutiuță cu niște prafuri, pe care o purtă totdeauna cu sine, și peste ele a turnat

vinul tot cât mai rămăsese în urcior; pe urmă, întinzând bărdaca a zis:

— Acuma, te rog, iubită gazdă, să iei dela mine bărdaca asta și s'o deșerți în cinstea și pentru dragostea mea.

Abu-Hasan, foarte bucuros, a luat bărdaca în mâna dreaptă și a ridicat-o în sus; cu palma stângă la piept, s'a închinat prea-plecat și apoi a băut tot până'n fund dintr'o sorbitură... Dar n'a apucat să lase jos bărdaca goală, și, simțindu-se îmmuiat din toate încheieturile, s'a lungit binișor pe divan, unde l-a și furat somnul, așa de degrabă, că musafirul a început să râză, și, chemându-și robul, care așteptă gata la ușă, i-a zis:

— Ia-l pe omul ăsta în cârcă, și bagă-bine de seamă, când ieșim, în ce loc se află casa, să știi unde ai să-l aduci înapoi mâine când ți-oiu porunci.

Și, fără sgomot, au ieșit din casă, robul ducând în cârcă pe Abu-Hasan a-dormit adânc, și Califul, care a lăsat într'adins ușa dela drum deschisă.

Cum au sosit la palat, au mers până în odaia unde aşteptau toţi curtenii.

— Desbrăcaţi-l pe omul ăsta şi-l culcaţi în patul meu.

Curtenii l-au desbrăcat binişor pe Abu-Hasan, l-au îmbrăcat în halatul califului l-au culcat frumos în patul împărătesc. După aceea califul a chemat împrejuru-i pe toţi ai curţii, bărbaţi şi femei, şi le-a zis:

— Vedeţi pe omul care doarme coleă? Măine dimineată, la ceasul hotărît, întocmai cum faceţi când mă deştept eu, aşă să faceţi şi cu el, fără nici o deosebire, să nu vă mai gândiţi la mine câtă vreme vă veţi afla în faţă-i; însfârşit, până nu poruncesc eu altceva, poruncile lui să fie sfinte: el este califul vostru.

Curtenii şi curtenele fără vorbă s'au închinat pân'la pământ, şi fiecare s'a gândit cum să se supună mai bine, după puterile sale, poruncilor stăpânului. Intorcându-se la palat, califul trimise după marele vizir Giafar, şi cum a sosit acesta, i-a zis:

— Uite de ce te-am chemat, Giatar: mâine dimineață când vii după porunci, să nu te miri dacă vezi șezând în tronul meu pe omul acesta, care doarme coleă. Ascultă-i și-i îndeplinește cu sfințenie toate poruncile. Are să se arunce la galantonie, o să-ți poruncească a împărți daruri în dreapta și'n stânga: fă tot ce-ți spune, măcar de-ar fi să-mi sleiești toate lăzile împărăției. Nu uită să vestești pe toți curtenii dela mic până la mare, să-i dea mâine la ceasul hotărît pentru înfățișare înaintea mea, toată cinstea ce mi se dă mie... Du-te acum și caută să-mi faci întocmai pe plac.

După plecarea marelui-vizir, califul a mers să se culce și el într'altă odaie, poruncind robului său de încredere, anume Mesrur, să-l scoale mâine până nu s'a deșteptat Abu-Hasan. Și astfel, a doua zi dimineața, califul a trecut într'o cămăruță cu câteva trepte mai sus, de unde dela o ferestruică cu gratii putea vedeă fără a fi văzut, toată odaia unde dormia încă prietenul de cu-seara.

Toți curtenii și toate curtenele intrară numaidecât pe rând, și se așezară binișor, în tăcere fiecare după treapta sa, ca după obicei, la locu-i cuvenit. Incepuse acum să se lumineze de ziuă; eră vremea de deșteptat pentru rugăciunea dinainte de răsăritul soarelui, după cum cere legea musulmană. Curteanul cel care stă lângă căpătâiul califului, apropie de nasul adormitului un burete înmuiat în oțet de trandafir. Adormitul strănută îndată și mijî din ochi; deși nu eră încă destulă lumină, văzû că se află în mijlocul unei odăi mari, foarte bogate, împodobită cu vase mari de aur, cu perdele și covoare țesute de mătase; și de jur împrejurul lui niște tinere curtene, unele cu harfe, altele cu alăute și cu dairele, gata să înceapă a cânta, și toate de o frumusețe nespusă; iar la spatele lor niște robi arabi în vesminte strălucitoare stând toți cu mâinile la piept. Uitându-se la învelitoarea cu care dormise acoperit văzû că e de catifea stacojie țesută cu fir de aur, și cu mărgăritare;

iar lângă pat un vesmânt tot așa, și, alături, pe o pernă, o tichie de calif.

Văzând toate astea, Abu-Hasan rămase aiurit... și, aducându-și aminte de ce vorbise seara la masă cu musafirul, gândi:

„Asta-mi place! Ajunsei acum și calif! Auzi vis!“ și închizând ochii își așeză iar capul să-și urmeze somnul. Dar un rob, aplecându-se până la pământ, îi zise cu sfială:

— Stăpânitor al credincioșilor, Strălucirea Ta să nu mai doarmă, e vremea rugăciunii de dimineață, soarele stă să se arate.

Vorbele acestea l-au amețit pe Abu-Hasan: „Sunt deștept ori dorm?... Aș! dorm; nu se poate!... dorm!“ . Și, ținând ochii tot închiși, n'a mișcat. Dar n'a trecut mult, și robul, văzând că nu capătă răspuns, a zis iar:

— Stăpânitor al credincioșilor, Strălucirea Ta, să nu se supere dacă iar îndrăznesc a-i spune că trebuie să se scoale, afară numai dacă nu vrea să lase a trece ceasul rugăciunii de dimineață.

— M'am înșelat, gândi Abu-Hasan; nu dorm.

Deschise ochii bine și, fiind acum ziua mare, văzù foarte limpede tot ce zărise nedeslușit la lumina slabă de-aldineaori. Se ridică de mijloc și privi de jur împrejur zâmbind ca un om care se deșteaptă plin de mulțumire după un somn bun cu vise plăcute.

Atunci tinerele curtene i se închinară prea plecat, și deodată harfele și tamburele, alăutele și dairalele începură o cântare îngerească de care Abu-Hasan rămase atins până la suflet. Cu toate astea tot și-a venit iar la gândul dintâiu:

„Bre! ce să fie asta? unde mă aflu eu? Ce e palatul ăsta? Ce sunt minunățiile astea? robii și curtenii ăștia? străluciții? frumusețile astea de curtene? și cântările astea cari te ridică în slavă? Cum adică? Să nu pot eu înțelege: visez ori sunt treaz?”.

Când îi treceau prin minte aceste întrebări, iată că s'apropie Mesrur, căpetenia robilor și-i zice:

— Stăpânitor al credincioșilor, Stră-

lucirea Ta să-mi dea voie a-i spune că n'are obicei să se scoale așa de târziu, afară numai dacă, Doamne-ferește, nu se simte bine; așadar, trebuie Strălucirea Ta numaidecât să se suie în tron, că iacătă a sunat ceasul sfatului împărătesc.

După vorbele lui Mesrur, Abu-Hasan înțelese că nu mai doarme și că prin urmare tot ce i se întâmplă nu-i în vis, ci aievea. Dar încă nehotărît ce are să facă și cum trebuie s'o ia, stăteà la gânduri. După câteva clipe de îndoială, se uită lung la Mesrur și-i zice:

— Ia ascultă-mă, cu cine vorbești? și cui îi zici dumneata „Stăpânitorul credincioșilor?“.

— Strălucirea Ta, răspunse Mesrur zâmbind, îmi vorbește astfel ca să mă pună la încercare, ori ca să glumească... Cine altul să fie stăpânitorul credincioșilor decât Strălucirea Ta? Mesrur, ticălosul rob, nu poate uita asta, și bănuiește că poate vreun vis urît o fi turburat azi-noapte odihna Strălucirii Tale.

Abu-Hasan pufnind s'a trântit iar cu capul pe căpătâiu și... după ce s'a săturat de răs, s'a ridicat iar de mijloc și, întorcându-se către un arab mițitel, negru ca și Mesrur, i-a zis:

— Ia, ascultă piciule: spune-mi tu cine sunt eu.

— Prea Înalte, a răspuns piciul cli-pind din ochii-i aplecați. Strălucirea Ta, este Stăpânitorul credincioșilor, care ține pe pământ locul stăpânului lumii.

— Mare mincinos ești, cât ești tu de micuț. Pe urmă a făcut semn unei curtene să se apropie și întinzându-și mâna, i-a zis:

— Drăguță, fii bună și mușcă-mă de vârful degetului, să văz: dorm or sunt deștept?

Tânăra l-a apucat cu dinții de vârful degetului și i-a strâns puțintel... Abu-Hasan și-a tras repede degetul...

— Nu dorm... Dar cum? cum fără știrea mea, să ajung peste noapte calif? Asta e ceva minunat, de neînțeles... Și apoi zise foarte dulce către frumoasa curteană:

— Mă rog, spune-mi drept, așa să trăești, adevărat e, drăguță, că eu... sunt Stăpânitorul credincioșilor?

— Mai adevărat nu se poate, prea-luminate stăpâne, a răspuns tânăra pe atât de adevărat, că noi rămânem toți pe gânduri văzând că Strălucirea l'a se miră de asta...

Abu-Hasan s'a uitat lung la ea și cu un zâmbet de bunătate, i-a răspuns moțâind din cap:

— Am înțeles! și mătăluță ești o... mincinoasă... Lasă că știu eu bine cine sunt.

Căpetenia robilor văzând că stăpânul voiă să se dea jos din pat, îi întinse mâna și umărul să-l ajute. Cum se puse Abu-Hasan pe picioare, rezemându-se pe umărul robului, curtenii bărbați și femei i se plecară până la pământ strigând cu toții într'un glas:

— Să fie de bine Strălucirii Sale; zi fericită și cu noroc să-i dea Dumnezeu!

— Ah! Doamne, ce minune! a strigat stăpânul... Ce mă culcai aseară, și acum ce mă trezesc?... Vezi cum se poate

schimbă viața, de cu seara până dimineața... Mare lucru! ce să spun?... Să mor dacă înțeleg ceva.

Până să-și isprăvească vorba, câțiva curteni l-au și îmbrăcat de sus până jos, pe când ceilalți, curteni și curtene, și robi arabi, s'au așezat în rând de o parte și de alta, până la ușa prin care stăpânitorul trebuia să meargă în sala sfatului împărătesc. Mesrur, căpetenia arabilor, îl duse până la treptele tronului. Abu-Hasan, rezemându-se pe umărul robului, suî treptele și se așează în tron.

Totdeodată Harum-al-Rașid trecuse repede la altă fereastră cu gratii de unde se vedeă în sala tronului.

Abu-Hasan, aruncându-și privirile în dreapta și'n stânga, văzù pe toți curtenii și ofițerii palatului stând frumos la rând, drept ca lumânarea, cu ochii țintă în ochii lui, fără să clipească măcar și par'că fără să răsufle.

Lui Harum-al-Rașid, care se uită cu multă luare aminte, de sus, prin gratii, îi plăcù dintru'nceput ce vrednic și ce

mândru se pricepea Abu-Hasan să-îşi ţină locul.

Îndată ce s'aşeză califul pe tron îşi ridică fruntea rezemându-şi palmele pe genunchi, şi totdeodată marele vizir Giafar se închină dinainte-i până la pământ zicând:

— Stăpânitor al credincioşilor, Dumnezeu s'o acopere cu harurile sale pe Strălucirea Ta, iară pe duşmanii ei în flacărele iadului să-i prăvălească!

Abu-Hasan, după câte văzuse şi auzise de-adineaori din pat şi până acum, pe tron, începui să creadă că e de-abinele calif. Nici n'a mai voit să gândească prin ce minune a soartei ajunsese aici şi, hotărît, s'a apucat de treabă ca un calif ce era. Astfel a întrebat pe marele vizir dacă are să-i spună ceva deosebit. Giafar i-a răspuns:

— Stăpânitor al credincioşilor, emirii, vizirii şi toţi ofiţerii aşteaptă porunca să vie a se închină Strălucirii Tale.

Abu-Hasan a zis:

— Să poftească!

Marele-vizir s'a întors atunci către portarul cel mare:

— Stăpânitorul credincioşilor porunceşte să-ţi faci datoria.

S'au dat de părete uşile, şi toţi ofiţerii cei mari, muiaţi din cap până în picioare numai în mătăsuri şi în fireturi, au intrat, şi cu pas falnic unul după altul au venit să se închine dinaintea tronului, îngenunchiând şi atingând podeala cu fruntea, după care, iar la rând au mers să se așeze frumos unii de o parte, alții de alta. Când s'a sfârșit ceremonia, marele vizir a început să-și facă raportul despre felurite treburi, după hârtiile pe cari le ținea în mână. Treburile acelea în adevăr nu erau nici foarte însemnate, nici prea încurcate; totuș erau treburi politicești. Abu-Hasan fără să stea mult pe gânduri le-a dat la toate deslegare potrivită, scurt, fără să se încurce la vreuna. și toate deslegările erau nemerite, după cum îl povățuia mintea lui cu scaun sănătos.

Până să-și isprăvească raportul, Abu-Hasan, zărind în mulțimea ofițeri-

lor pe căpitanul poliției, pe care-l cunoșteă, că-l văzuse de atâtea ori prin oraș, a zis marelui vizir:

— Ia așteaptă puținel, am de dat o poruncă grabnică polițaiului... Căpitane, ia poftim mai aproape...

Căpitanul s'a apropiat de tron închinându-se și a ascultat, iar califul a urmat:

— Căpitane, să mergi acù într'un suflet în ulița cutare, din mahalaua cutare (i le-a spus pe nume); în ulița aceea se află o gîmie; la gîmie acolo, ai să găsești stînd la taifas un iman și patru bătrîiori cu barbă albă... Să-i ridici numaidecât și să pui să le tragă, de față cu dumneata: câte o sută de vine de bou la tălpi, fiecăruia dintre bătrîiori, iar imanului, patru sute... Și pe urmă să te întorci fără zăbavă să-mi spui cum mi-ai îndeplinit porunca... Ai venit?

Căpitanul, fără vorbă, s'a închinat adînc și a plecat degrabă să-și facă datoria.

La auzul acestei porunci date așa de

scurt și hotărît, Harum-al-Rașid a zâmbit de mulțumire, văzând că Abu-Hasan nu-și pierde vremea cu nimicuri, ci se folosește degrabă de prilejul domniei spre a pedepsi cum se cuvine pe zavistnicii bârfitori.

Totdeodată marele vizir își urmă mai departe raportul, și până să nu și-l isprăvească bine, iată se întoarce polițaiul și zice:

— Stăpânitor al credincioșilor, am găsit pe iman și pe cei patru bătrâiori stând la taifas în giamia aceea, și ca dovadă că mi-am îndeplinit cu credință datoria întocmai după porunca Strălucirii Tale, am adus și adevărul acesta.

Și scoțând din sân o hârtie a înfățișat-o califului. Abu-Hasan a cetit în deamănuntul arătarea celor petrecute în curtea geamiei, și s'a uitat deaproape la numele mahalagiilor, toți cunoscuți de-ai lui, cari întăreau cu iscăliturile lor acea arătare, ca martori ce stătuseră de față la săvârșirea pedepsii, și după ce a sfârșit a zis foarte mulțumit către polițaiu:

— Bun! treci la locul dumitale... Acuma dumneata, vizirule, spune vistiernicului să ia o pungă cu o mie de bani de aur și să o ducă tot în mahalaua aceea unde a fost polițaiu, mama unuia Abu-Hasan: e om văzut în partea locului, măcar cine îi cunoaște casa. Du-te și te întoarce degrabă.

Marele vizir a dus el însuși punga și i-a spus bătrânei numai atât că este un dar trimis din partea califului, fără altă deslușire. Bătrâna cu destulă mirare a primit darul; nu-și putea închipui de unde până unde să-i dea prin minte califului a-i trimite ei atâta bănet; de unde eră să știe dânsa de cele ce se petreceau la palat?

În vremea cât a lipsit marele vizir, și-a făcut raportul și polițaiul despre toate cele întâmplate peste noapte în tot Bagdadul, fel-de-fel, pe cari le-a ascultat califul cu multă luare aminte. Întorcându-se vizirul și spunând califului cum îndeplinise întocmai porunca, califul i-a zis:

— Bine; dar nu ți-a dat în gând să

întrebi pe bătrâna: fiu-său, Abu-Hasan e acasă? ce face?

— Ba da, strălucite stăpâne, cum nu? am întrebat-o, și mi-a răspuns că fiu-său e acasă, dar că doarme în odaia lui și nu-l poate trezi, fiindcă azi-noapte a stat până foarte târziu la petrecere cu un musafir.

La vorbele acestea, califul nu și-a mai putut stăpâni râsul și a râs cu mare poftă, de care firește toată lumea s'a bucurat, văzând veselia stăpânitorului lor a-tot-puternic. Mesrur atunci a făcut un semn către toată adunarea prin care le arătă că sfatul s'a încheiat și că fiecare poate plecă; și au plecat toți, trecând și închinându-se pe dina-intea tronului rând pe rând, ca și la sosire, rămânând împrejurul tronului numai Mesrur, marele vizir și ofițerii de pază, Abu-Hasan s'a coborât de pe tron tot cum urcase, rezemându-se cu o mână pe umărul credinciosului Mesrur, și cu cealaltă pe umărul unui ofițer voinic, și astfel s'a dus în odaia de unde venise: Totdeodată Harum-al-Rașid a

trecut la altă ferestruică zăbreliță de unde să poată urmări tot.

Mesrur a dus pe Abu-Hasan într'altă odaie, unde așteptau o droaie de cântărețe, cari cum l-au văzut au și început cu toatele să sune din harfe, din ghitară, din tambure și dairele și să cânte din gură în fel de fel de glasuri, atât de frumos încât Abu-Hasan a rămas fermecat.

De acolo, cu muzicantele după el, Mesrur l-a trecut într'un salon unde sclipiau bogății peste bogății, numai catifele, mătăsuri și aur și nestimate; șapte policandre de aur greu cu câte șapte sfeșnice atârnavă din tavanul lucrat în sidef în feluri de sclipituri cari-ți luau ochii. În mijloc sta așezată o masă cu șapte talere tot de aur greu cu mâncări din care se ridicau aburi de deosebite mirodenii. Pe delături, s'au așezat muzicantele în șapte tarafuri și din fiecare taraf ieșind înainte câte una, una mai frumoasă ca alta, îmbrăcate de sus până jos numai în borangic străveziu, au venit mai aproape de masă.

Când a intrat Abu-Hasan, cu fetele cântând în urma lui, a stat o clipă în loc aiurit de atâtea minunății. S'a uitat mult de jur împrejur, din tavanul sclipitor până'n covoarele în care i se îngropau picioarele, și numai îndemnat de Mesrur, care i-a spus închinându-se plecat, că se răcesc bucatele, s'a hotărât să se miște din loc și să meargă a se așeză la masă. Cum s'a așezat el, cele șapte curtene dimprejurul mesii au început să-i facă vânt cu niște apărători de pene mlădioase de păun. Abu-Hasan încântat, după ce s'a uitat la fiecare din ele zâmbindu-le dulce, le-a zis:

— Drăguțelor, de ce vă osteniți să-mi faceți vânt toate? poate să mă răcorească numai una singură... alelalte șase, mă rog, să poftească la masă alături cu mine să-mi ție de urât, că mie, ce să spui? oricâte bunătăți să am, singur la masă, nu-mi ticnește...

Tinerele s'au așezat îndată la masă, dar Abu-Hasan văzând că nu pun nimic în gură de sfială, le-a dat el la fiecare în taler și foarte politicos le-a pof-

tît să guste măcar; pe urmă le-a întrebat cum le chiamă. Le chemă așa: *Gură de mărgean, Lună plină, Rază-de-soare, Bucuria ochilor, Puful piersicii, Vraja inimii*. Pe urmă a întrebat pe cea care rămăsese să-i facă vânt să-l răcorească și dânsa i-a spus că o chiamă *Acadea de miere*. Strașnic de frumoasă.

Abu-Hasan fiecăruia i-a spus, potrivit cu numele ei, câte o vorbă de duh potrivită, așa că adevăratul calif, care le vedeă și auziă toate de sus s'a întărit în credința ce și-o făcuse mai dinainte, că prietenul este un om prețios. Când au văzut tinerele că Abu-Hasan s'a săturat de mâncare, una dintre dânselle în picioare a zis către un rob care sta cu mâinile încrucișate la slujba mesii:

— Stăpânitorul credincioșilor, vrea să treacă la dulcețuri; aduceți de spălat.

Toate s'au ridicat dela masă, au luat din mâinile robilor, una un lighean de aur, alta o cană cu cioc, tot de aur, și a treia un peșchir de mătase, și înge-nunchiând (câteși-trele) dinaintea lui Abu-Hasan, care ședeă pe un scaun,

i-au dat să se spele. După ce s'au făcut și asta, s'a dat de o parte o perdea de catifea și s'a deschis ușa dela alt salon.

Mesrur a trecut înainte, poftindu-l cu multe temenele pe calif în celălalt salon încă și mai strălucit și, pe urmă, iar într'altul și mai strălucit și în fiecare câte șapte tarafuri de cântărețe tot una și una, și mese încărcate cu poame, dulcețuri, prăjituri, fel de fel de bună-tăți neînchipuite. L'au! plimbat așa toată ziua până a început să însereze. În cel din urmă salon. Abu-Hasan a văzut ce nu mai văzuse pân'aci:

Pline cu vin împărătesc șapte cane mari de argint și de jur împrejur niște cupe tot așa suflate pe dinăuntru cu aur. S'a așezat la masă, încremenit de frumusețea altor tinere cari îi așteptau poruncile, — a voit să știe cum le chiamă, și a bătut din palme făcând semn tarafurilor de cântărețe să se oprească. Deodată s'a făcut tăcere, iar el luând de mână pe una dintre cele șapte tinere, cari erà mai aproape, a poftit-o să

șează alături și a întrebat-o cum o
chiamă, iar dânsa a răspuns *Salbă de
mărgăritare*.

— Nu se poate nume mai potrivit, a
zis Abu-Hasan; bine te-a botezat cine
te-a botezat; decât eu tot așa zice că din-
ții matala întrec toate mărgăritare din
lume... Drăguța mea *Salbă de mărgă-
ritare*, tare m'ai îndatoră să-mi umpli,
cu mânușițele matala, o cupă de vin.

Fata a îndeplinit porunca. Abu-Ha-
san luând cupa plină și privind foarte
duios, când la cupă, când la fată, a zis:

— *Salbă de mărgăritare*, în sănătatea
mătăluță... Te rog, fă-mi și matala tot
așa hatâr!

Dânsa își umplu o cupă și, ridicân-
du-o în sus, cântă un cântec cu un glas
îngeresc, de care Abu-Hasan a rămas
foarte încântat. După aceea, luă pe altă
tânără și o pofti să șează alături de el,
întrebând-o cum o chiamă, iar ea a răs-
puns: *Steaua zorilor*.

— Nu se putea nume mai potrivit a
zis Abu-Hasan; bine te-a botezat cine
te-a botezat, decât... eu tot așa zice că

ochii mătăluță întrec toate stelele de pe cer... Drăguța mea *Steaua zorilor*, tare m'ai îndatoră să umpli două cupe una pentru mine și alta pentru mătăluță...

Și tot așa cu una după alta, pe rând, până la cea din urmă pe care o chemă *Lumina zilei*, a băut șapte cupe pline. După aceia *Salba de mărgăritare* a mai umplut o cupă și foarte veselă a zis:

— Stăpânitor al credincioșilor îndrăznesc prea-plecată a mă rugă Strălucirii Tale de un mare hatâr; să bea această din urmă cupă, după ce va ascultă și dela mine un cântec pe care nădăjduesc, n'o să-i pară rău că l-a ascultat.

— Cu dragă inimă, sufletu-meu! a zis Abu-Hasan luând cupa, ba chiar, ca un Stăpânitor al credincioșilor ce sunt, îți poruncesc să mi-l cânți, că nu se poate o frumusețe de copilă ca mătăluța oricui-o face să nu facă frumos și drăgăstos.

Tânăra atunci i-a cântat din tambură și din gură de l-a ridicat în slava ceru-

lui pe calif, care după ce s'a isprăvit cântecul i-a strigat cântăreții:

„Să trăești, drăguță. Halal să-ți fie!” și a sorbit cupa până la picătura din fund, apoi, s'a întors să-i mai zică încă o vorbă, însă deabiă a putut deschide gura mormăind ceva neînțeles; și-a și așezat brațele pe masă, și-a lăsat fruntea pe brațe și a adormit adânc.

Se înnoptase acum bine Harum-al-Rașid, care văzuse și auzise tot, a coborât degrabă în salon, bucuros că toate îi ieșiseră după plac. A poruncit să scoată lui Abu-Hasan vestmântul de calif și să-l îmbrace în hainele cu care îl aduseseră aseară la palat. A chemat apoi pe robul cel voinic și i-a zis:

— Acuma ia-mi-l binișor în cârcă și du-te de-l culcă pe divan acasă la el, și când ai ieși, nu uită, să lași ușa dela drum deschisă.

În scurtă vreme, robul s'a întors la palat să-i spună califului că îndeplinise porunca întocmai.

Abu-Hasan întins frumos pe divan a dormit până a doua zi foarte târziu...

Mijind ochii, l-a prins mirarea să se vază în casa lui, și a început să cheme cu glas mângâios:

— *Salbă de mărgăritare! Steaua zorilor! Guriță de mărgean!* unde sunteți? Veniți încoace drăguțelor.

Măsa, care l-a auzit de alături a venit de grabă.

— Ce ai fătul meu? ce ți s'a întâmplat?

Abu-Hasan a ridicat mândru capul și a întrebat:

— Babo, cui îi zici tu fătul-meu?

— Ție cui să- i zic? nu ești tu băiatul meu Abu-Hasan?

— Eu băiatul tău? ce nu-ți ei seama la vorbă? Eu Abu-Hasan? ce trăncănești? Eu sunt Stăpânitorul credincioșilor, bre!

— Pentru Dumnezeu, fătul-meu, taci să nu te-auză cineva, să crează că ești nebun.

— Nebună ești tu, babo! încă odată îți spun că eu sunt Stăpânitorul credincioșilor.

— Ah, fiule, a strigat bătrâna, ce duh

rău te canonește pe tine de aiurezi așa? Nu vezi tu că ești în odaia ta, în odaia unde te-ai născut ș'ai trăit până acum?

— Mi se pare și mie că ai dreptate, a zis Abu-Hasan ștergându-se la ochi, par'că așa ar fi. Eu sunt Abu-Hasan, tu ești mama, și amândoi suntem în odaia mea.

Baba gândi că și-a venit fiu-său în simțire și vrea să înceapă a râde, când Abu-Hasan, de unde ședeà lungit să ridică de mijloc, se uită de jur împrejur, apoi își acoperi cu palmele amândoi ochii și strigă strașnic:

— Piei dinaintea mea, scorpie bătrână! Nu sunt fiul tău! Sunt Stăpânitorul credincioșilor, auzitu-m'ai? Piei!

— Pentru numele lui Dumnezeu fiule, vino-ți odată în fire! Taci, să nu te-auză cineva!

— Să nu te văz! Lipsești!

Biata babă văzând că nu-i chip de înțeles a început să se bată cu pumnii în cap și să se bocească. Dar Abu-Hasan s'a mâniat și mai tare, a început s'o înjure, ba, ca un copil blestemat, s'a

repezit și-a îmbrâncit-o dând-o de perețe s'o strivească și mai multe nu.

Bătrâna a început să țipe de s'a' strâns mahalagii. Ce e? ce e?

Au sărit toți și au dat-o într'o parte pe bătrâna...

— Ce faci, Abu-Hasan? ți-ai pierdut mintea și frica de Dumnezeu, omule, de ridici mâna asupra mătii?

Abu-Hasan, fierbând de mânie, se uită cu ochi rățăciți la toți de jur împrejur și zise:

— Cine este Abu-Hasan acela despre care vorbești?... Cum îndrăzniți să-mi ziceți mie Abu-Hasan... Mă cunoașteți voi pe mine cine sunt? Eu sunt Stăpânitorul credincioșilor, bre! Afară toți! Lipsiți!

Vecinii au înțeles că omul înnebunise, și, ca să-l oprească de a face vreo bo-roboață, l-au legat de mâini și de picioare; dar tot n'au vroit să-l lase numai cu bătrâna; unul dintre ei a alergat la îngrijitorul balamucului să-i dea de știre, și fără zăbavă s'a și întors cu câțiva slujitori cari aduceau cu ei funii, chingi și vine de bou.

Abu-Hasan, cum i-a văzut a început să se sbuciume și să urle, dar îngrijitorul l-a domolit cu vreo două-trei vine de bou pe spinare; l-au legat burdof și l-au dus la balamuc.

Acolo, după ce i-au tras, după regula casei, vreo cincizeci de vine de bou, l-au închis într'o colivie zăbreliță; și pe urmă trei săptămâni de-arândul acelaș tain în fiecare zi, după care regulat îl întrebă îngrijitorul:

— Ei! Spune: tot mai crezi că ești Stăpânitorul credincioșilor? Mă omule, vino-ți în fire, ascultă-mă pe mine...

— N'am nevoie de povețele tale, răspundeà bolnavul; nu sunt nebun; dar, dacă ai să mă schingiuești și să mă stâlcești multă vreme tot așa, firește c'o să mă înnebunești de-a binele.

Nenorocita bătrână venià în toate zilele să cerceteze cum îi mai merge; plângeà de se prăpădià când îl auzià văitându-se de dureri și-i vedeà spina-re și șalele umflate, pline de vânătăi așa că nu mai știà sârmanul pe ce parte să se razime, ca să aibă puțină odihnă.

De câte ori deschideà ea gura vrând să afle cu vorbă bună, nu cumva și-a mai fi venit în minți, el o ocără ș'o gonià, încât totdeauna se întorceà acasă nemângâiată, cu gândul că fiu-său nu mai are leac.

Incet-încet însă începuse să se stingă închipuirea lui Abu-Hasan că fusese îmbrăcat în caftan de calif, că avusese netăgăduită putere de calif, că poruncile de calif fuseseră îndeplinite cu sfințenie; începù să se gândească și altfel: „Bine să zicem că sunt calif, apoi atunci dacă sunt calif cum de m'am deșteptat la mine acasă? De ce nu m'am trezit înconjurat de robi și de curteni? De ce marele vizir și atâția ofițeri dimprejurul meu m'au părăsit?... Nu, nu se poate... A fost numai vis... Da; dar am poruncit polițaiului să pedepsească pe cei cinci bârfitori, și vizirul să ducă o pungă mamei, și poruncile mi-au fost îndeplinite. Atunci?

...Nu știu nici eu ce să mai zic; nu înțeleg deloc... Ei! dar câte și mai câte nu le înțeleg eu și n'am să le înțeleg niciodată!

Cam așa se gândià Abu-Hasan când a sosit măsă, care, cum l-a văzut așa de sdrobit de prăpădit, a început iar să se bocească, și pe urmă l-a întrebat:

— Ei, fătul-meu, cum îți mai e? cum stai la cap? Te-ai mai desbărat de duhul necunoscut care te cănonește?

— Mamă, a răspuns foarte liniștit, Abu-Hasan, acuma văd și eu bine că am fost ieșit din minți și te rog să mă ierți de păcatul groaznic ce l-am făcut ridicând ca un ticălos nebun mâna asupra ta. Și rog și pe vecinii noștri să mă ierte dacă i-oiu fi supărat cu ceva când am fost apucat. Un vis m'a smintit; un vis ciudat din cale-afară care desigur ar fi smintit pe orice om mai cu-minte ca mine. Oricum o fi fost, de-acuma știu că a fost numai închipuire: sunt sigur că nu sunt stafie de ȕalif strălucit, ci numai și numai bietul Abu-Hasan cu oasele rupte. Da, sunt fiul tău care te-a cinstit totdeauna până în ceasul acela blestemat al păcatului și care de-acum pocăit are să te cinstească până la moarte!

La aceste vorbe cuminți, mama plină de bucurie a strigat:

— Fătul-meu, eu te-am iertat, să te ierte Dumnezeu, și noi să-i mulțumim că te-a mântuit de duhul necurat.

Și numai decât a alergat bătrâna mângâiată la îngrijitorul balamucului, și i-a spus că fiul ei este tămăduit de tot. Ingrijitorul a venit și el, l-a sucit, l-a învârtit cu fel de fel de întrebări, și văzându-l teafăr, în toată firea, i-a dat drumul să meargă în voie cu măsă la casa lor.

Abu-Hasan, întorcându-se la casă, rupt, s'a așezat la pat să-și caute de sănătate. După câțeva vreme, simțindu-se iar în puteri, a început a i se urî să stea serile singur în casă, și astfel s'a hotărât să se apuce iar de tabietul lui de mai nainte. A plecat așadar într'o seară pe la asfințit, eră tocmai zi'ntâiu a lunii, a plecat să-și caute un musafir; a mers de s'a așezat ca deobiceiu la capătul podului și a așteptat să-i pice un străin. Tocmai în ziua aceea aveà obicei și califul să umble tiptil prin târg

până dincolo de porțile cetății, afară. Nu se așezase Abu-Hasan de mult pe o laviță când zăzi venind de peste pod, pe negustorul lui dela Musul, ca și întâia oară cu zaplanul de rob după el. Și sigur fiind numai dela acest negustor i s'a fost tras lui atâtea boroboaze și supărări, lăsându-i ușa dela drum deschisă, și-a zis în gând: „Doamne iartă-mă, mi se pare că ăsta e vrăjitorul care m'a fermecat!” și a întors ochii în altă parte să nu-l vadă până n'o trece. Cali-fului îi aduseseră știri despre tot ce i se întâmplase prietenului deșteptându-se a doua zi după petrecerea dela palat în casa lui din mahala; și fiind stăpânitor bun la inimă și iubitor de dreptate, s'a gândit să-l ia pe Abu-Hasan pe lângă el de aproape și să-l răsplătească de câte pățise. Deaceea acuma, îmbrăcat tot ca negustor dela Musul, își căută prietenul la locul știut. L-a zărit șezând pe laviță și a luat seama că-și întoarce capul într'adins ca să nu-l vadă. Atunci a ocolit binișor pe după laviță și aple-

cându-se î s'a arătat ochi în ochi, zîcându-i:

— Ei!... Dumneata ești, frate Abu-Hasan? mă închin cu plecăciune... Dă-mi voie să te sărut.

— La acestea Abu-Hasan, întorcându-și ochii încolo, a răspuns:

— Ba eu nu mă închin dumitale cu plecăciune deloc, că n'am nevoie nici de închinăciunea nici de pupăturile dumitale... Hai dute, vezi-ți de drum.

— Cum se poate? a zîs Califul; nu mai mă cunoști? Nu-ți mai aduci aminte ce bine am petrecut împreună acù o lună, seara la dumneata acasă, când mi-ai făcut cinste să mă ospătezi așa de frumos?

— Nu! nu te cunosc și nu știu despre ce vorbești... Hai du-te, lasă-mă...

Dar Califul nu s'a dat cu una cu două, și a adăugat:

— Nu-mi vine a crede că nu mă cunoști; că doar nu de mult ne-am văzut; trebuie să-ți aduci aminte cum ți-am mulțumit de buna d-tale găzduire, ce bune urări ți-am făcut și cum ți-am

făgădui să te ajut măcar la ceva, ca om cu trecere în lumea bună...

— Nu ştiu, a răspuns Abu-Hasan, ce trecere ai fi având şi în ce lume, şi n'am cătuşi de puţin dorinţă să ți-o pun la încercare; 'dar ştiu că după urările d-tale am ajuns nebun... Rogu-te, dacă iubeşti pe Dumnezeu, vezi-ți de drum; dă-mi pace.

— A! frate Abu-Hasan, să mă ierţi: nu mă pot despărţi de dumneata în aşă chip! trebuie să fii bun încă odată să mă pofteşti la dumneata, să mă ospătezi şi să mă găzduieşti; să am încă odată cinstea a bea un pahar cu dumneata.

— Măi, omule, nu înţelegi? de câte sute de ori să-ţi spun? Du-te cu D-zeu, drăguţu... Destule am tras după urma dumitale, destule!... mi-e peste cap, nu mai am poftă şi de altele!

— Iubite frate Abu-Hasan, prea eşti aspru cu mine. Te rog nu-mi mai spune astfel de vorbe care mă mâhnesc. Fă-mi mai bine hatârul şi-mi povesteşte ca la un adevărat frate ce ți s'a întâmplat, ca să îndreptez răul ce zici că ți

l-am făcut, și să-ți cer iertare că, și de ți-oi fi făcut poate vreun rău, n'a fost nici cu voia nici cu știrea mea; crede-mă rogu, să te crează Dumnezeu!

Negustorul a rostit vorbele acestea cu glasul așa de cald pornit din inimă, că Abu-Hasan s'a mai îmbunătățit, și, după ce și-a întors ochii către el, i-a zis mai blând:

— Poftim de șezi colea lângă mine, să ți le povestesc toate, ca să vezi că nu degeaba sunt supărat pe dumneata.

Și astfel Abu-Hasan și-a povestit toate întâmplările cu deamănuntul, de când s'a fost trezit din somn dimineața în palat, până a doua zi dimineața când s'a trezit la el acasă, și le-a povestit ca și cum s'ar fi petrecut toate într'un vis; și pe urmă a adăugat:

— Și să nu te miri când îți spun că d-ta ești vinovat de toate câte mi s'au întâmplat; adu-ți aminte că te-am rugat dacă pleci de dimineață, până n'oi fi eu deștept, să închizi ușa dela drum, și d-ta n'ai închis-o, ca să intre duhul necurat să-mi umple capul cu visul acela care,

n'am ce zice, erà frumos, dar pe urmă numai eu știu ce a tras pielea mea după urma lui. D-ta ești vinovat, că ai fost uituc, de toate câte le-am pățimit.

Pe când Abu-Hasan își povestia foarte aprins pățaniile, negustorul a pufnit de răs: asta l-a mâniat tare pe povestitor, care a strigat:

— Așà? carevasăzică dumneata îmi și râzi în nas când eu mă jeluesc dumin-tale de răul care mi l-ai pricinuit? Ori gândești că-ți spun moși pe groși, ca să glumesc cu d-ta?... Poftim, uite coleà că nu-ți minții... Uite! uite!

Și zicând aceasta s'a aplecat de mijloc și descoperindu-și umerii și sânul i-a arătat urmele umflăturilor și vinețelilor de pe trup. Califul nu a putut vedea acele semne fără să fie adânc mișcat de compătimire și, foarte mâhnit că gluma mersese prea departe, a luat în brațe pe Abu-Hasan și l-a sărutat foarte duios zicându-i:

— Ridică-te, te rog, prea iubite frate, și vino... Haide la dumneata acasă... Doresc să mai petrec încă odată astă

seară cu d-ta... și mâine, cu voia lui Dumnezeu, ei vedeà că toate or să meargă bine... bine de tot... ascultă-mă pe mine: mai bine nu se poate...

Incet-încet, cu mângâieri și vorbe pline de bunătate, negustorul a potolit cu totul supărarea prietenului, care i-a zis:

— Eu te iau și astăseară, dar să te juri că mâine dimineață nu mai uiți ușa deschisă, dela drum, să mă pomenesc iar cu duhul necurat.

Negustorul, a făgăduit că de data asta doamne ferește n'are să mai uite. Ridicându-se amândoi după laviță, au pornit spre casă; și pe drum negustorul ca să-l îndemne și mai bine pe prietenul său, îi ziceà mereu:

— Ți-am dat odată cuvântul, ți l-am dat, s'a isprăvit! Să nu mă crezi vreun terchea-berchea: eu sunt negustor cu vază și om de omenie... În mine poți aveà încredere.

Așà, au mers ei amândoi alături, cu robul în urma lor, până au ajuns acasă,

pe înserate. Abu-Hasan a aprins lumini în odaie; amândoi s'au așezat pe divan, și masa fiind gata s'a apucat să cineze, ca doi vechi prieteni ce erau. După cină, bătrâna a curățit masa, a adus pometuri, uscături și băutură, și s'a dus lăsându-i singuri. Au băut fiecare îndelete, câte cinci-șase bărdace vorbind una-alta despre lucruri neînsemnate... Când musafirul l-a văzut pe Abu-Hasan încălzit bine, i-a deschis vorba despre dragoste și l-a întrebat dacă iubise cumva în viața lui vreo femeie.

— Frate dragă, ce să-ți spun? a răspuns Abu-Hasan, mie, cel puțin până acuma dragostea mi s'a părut un fel de robie; uite să-ți mărturisesc drept, mie atâta mi-a plăcut în viața mea: să mănânc, nu cevà scump, dar bun și curat, și mai ales să beau un vinișor cum știu eu, dar, nu singur; mi-a plăcut să petrec totdeauna cu prietenii, mai ales cu un om deștept... La dragoste nu m'am prea gândit... Dar iar nu pot zice că sunt de tot neștiutor... Dacă s'ar întâmplă să dau peste o femeie frumoasă și veselă

ca una dintre acelea din visul meu, de care îți povestii; să văz eu că și ea mă face să fac haz, că mi-e urît serile stând cu mine însumi; să-mi cânte frumos și să mă țină de vorbă căutând toate chipurile cum să mă facă s'o plac și eu pe ea — de, parcă-parcă n'aș zice ba... Poate chiar dimpotrivă, m'aș lipi de ea cu tot sufletul și m'aș simți fericit să-i robesc. Ei! dar unde să găsesc eu așa femeie?

Abu-Hasan a oftat ca de un dor mare și, umplând două bărdace, a adăugat:

— Dar ce să ne mai gândim la d'alte astea? mai bine să ne vedem de petrecerea noastră așa de plăcută... Ia, pofteste!

După ce și-a golit fiecare bărdaca lui, musafirul a zis:

— E păcat, un om așa de plăcut, bun și deștept ca dumneata, care cum văz eu ar fi simțitor la dragoste, să duci astfel de viață singur cuc, fără să te bucuri de plăcerile lumii...

— Nu mi-e greu, a răspuns gazda, să îmi duc viața asta liniștită; mai bine așa, decât să dau peste cine știe ce

femeie ciudată și ursuză și care să-mi amărască zilele...

Musafirul a luat bărdaca lui Abu-Hasan și a zis:

— Știi ce? Ias' pe mine; am să-ți găsesc eu ce-ți trebuie dumatăle; eu am să te căpătuesc, și ai să vezi că am să-ți nimeresc întocmai după pofta inimii.

Și după aceste vorbe, a turnat vin și i-a întins gazdei bărdaca plină, adăugând:

— Poftim, poți bea chiar de-acuma în sănătatea aceleia care-ți va face fericirea vieții.

— Fie! a zis gazda dacă poștești să beau în sănătatea aceleia care... cum îmi făgăduiești, cu toate că nu prea pun temeiul pe făgăduiala dumatăle.

A dat bărdaca peste cap, și, firește, numai decât l-a luat gaia.

Robul l-a ridicat în cârcă, iar califul ieșind după el hotărât să nu mai înapoieze pe Abu-Hasan ca întâia oară, a închis bine ușa dela drum.

Ajungând la palat, aceeași punere la

cale, aceleași porunci, aceeași rânduială, întocmai toate, ca și întâia oară.

A doua zi dimineața, Abu-Hasan când s'a trezit din somn, cam târzior, și a mișcat puțin, au început șapte tarafuri să cânte lin și dulce numai cu jumătate glas. Abu-Hasan a deschis ochii privind de jur împrejur... Cântările au conținut deodată. Abu-Hasan a închis iar ochii, și mișcându-și degetele a strigat îngrozit așa de tare, încât de sus îl auzi califul.

— Iar m'a apucat! Acuma ține-te! iar la balamuc, iar vine de bou, Doamne sfinte, ia-mă în paza ta! Iar mi-a făcut-o afurisitul de musafir! mi-a lăsat ușa dela drum deschisă! iar a intrat la mine duhul necurat! iar mă chinuește cu închipuiri și cu vedenii! Nu mă lăsa, Doamne, pradă Satanei!...

După această scurtă rugăciune, a închis iar ochii acoperindu-și-i cu palmele, doar o mai putea adormi. Dar una dintre curtene, pe care o mai văzuse el bine odată îi zise, apropiindu-se de căpătâiul lui:

— Stăpânitor al credincioșilor, fiindcă Strălucirea Ta nu se ridică, deși i-am arătat că s'a făcut ziuă, atunci trebuie să ne îndeplinim porunca pe care ne-a dat-o pentru asemenea împrejurare.

Și deodată au sărit mai multe fete; l-au ridicat din pat pe sus, l-au pus să sară jos pe un covor în mijlocul salonului. Apoi șapte tinere frumoase ținându-se de mână, s'au pornit să joace de jur împrejurul lui, în vreme ce tarafurile cântau din toate puterile sbârâind și sunând din dairele.

Abu-Hasan sta jos pe covor, dus pe gânduri, aiurit cu desăvârșire:

„Adică să fiu eu în adevăr „Stăpânitorul credincioșilor?!” Și gândind acestea, a făcut semn către *Salbă de măr-găritare* și către *Steaua zorilor*, cari jucau. Hora s'a spart, cântările au conținut și fetele s'au apropiat de el, care le-a zis, zâmbind prosteste:

Fetelor, spuneți-mi drept, dar drept: cine sunt eu:

— Stăpânitor al credincioșilor, a răspuns *Steaua zorilor*, Strălucirea Ta

vrea să glumească, ori poate cine știe ce vis i-a turburat închipuirea; asta se poate fiindcă Strălucirea Ta a dormit astăzi peste obicei. Dacă-mi este îngăduit, am să povestesc Strălucirii Tale, toate cele întâmplare până a-seară.

Și i le-a povestit cu deamănuntul, cum fuseseră pedepsiți imanul și niște bătrâiori, din mahalaua cutare, cum îi fusese trimisă o pungă cu aur mamei unuia Abu-Hasan tot din mahalaua aceea, cum a petrecut el toată ziua, ce mâncase, cum îi cântaseră, și cum după ce băuse cu ele, adormise...

— Și de-acolea Strălucirea Ta a dormit peste obicei până acuma...

— Haide-haide, a răspuns el clătind din cap, nu mai spune... Află că de când v'am mai văzut pe voi, am fost la mine acasă, la mine, Abu-Hasan, acolo am lovit-o pe mama, apoi de-acolo m'au dus la balamuc, unde am stat legat ferecat trei săptămâni și în toate zilele am căpătat tain câte cincizeci de vine de bou... Și voi vreți să crez că

toate astea au fost, vis, ai? Haida-de! mai bine spuneți că vreți să râdeți de mine...

— Stăpânitor al credincioșilor, a zis Steaua zorilor, suntem toate în stare să jurăm pe tot ce are mai scump Strălucirea Ta, că tot ce ne spune e numai un vis. Strălucirea ta n'a ieșit de aici de ieri seară, și d'atunci a dormit toată noaptea nemișcat până acuma.

— Bine, bine, a răspuns el, eu auz ce spui matale; dar, mă rog, ia uitați-vă și coleă...

Și descoperindu-și umerii, le-a arătat tuturor, urmele loviturilor.

— Poftim, mai spuneți că nici astea nu sunt aievea, că doar le simt și acuma durerea...

Apoi a chemat aproape pe un ofițer și i-a spus:

— Apucă-mă cu dinții de vârful urechii și strânge; să văz, de visez ori sunt deștept...

Ofițerul a îndeplinit porunca, așa că Abu-Hasan a dat un țipăt: atunci deodată s'au pornit toate ghitarele, tam-

burele, dairelele și glasurile să sune din răsputeri, iar tinerele și ofițerii să dănțuiască chiotind ca niște nebuni. Abu-Hasan, în fierberea de sgomot, s'a ridicat de jos și numai în cămașa de noapte s'a repezit între dănțuitoare, a apucat pe două de mâini și s'a pornit să sară și să țopăe mai nebun ca toți... Și trage-i danț, și ține-o aici, și nu te da!

Califul, de sus, dela ferestruică, n'a mai putut, a deschis gratia și hohotind de râs, a strigat tare, încât a acoperit tot sgomotul:

— Stăi, Abu-Hasan, oprește-te, că mă omori nu mai pot!

La glasul califului au amuțit toți încremenind pe loc. Abu-Hasan s'a oprit și el ca toată lumea și, întorcându-și capul în sus, a dat cu ochii de negustorul dela Musul și într'o clipă, ca și cum i s'ar fi ridicat o perdeă de pe ochi, a înțeles cine eră negustorul. Dar asta nu l-a zăpăcit; ba, dimpotrivă, văzând acumă limpede că toate fuseseră aievea, a pătruns îndată noima glumei și a răspuns de jos, vesel:

— Ei! dumneata ești negustorule?... Imi pare bine... Și te mai plângi că te omor... când numai d-ta ești de vină pentru toate câte le-am pățit... Dumneata ai poruncit să-mi bată imanul și pe bătrâiorii mahalalei, că nu eu, eu de asta mă spăl pe mâini... În sfârșit, dumneata ești capul răutăților, și eu sunt păcălitul...

— Ai dreptate Abu-Hasan, a răspuns de sus califul și gata sunt să te răsplătesc de tot ce ai pățit, cum vei socoti tu însuși de cuviință.

După aceste vorbe califul a coborât în salon, și după ce tinerele curtene l-au îmbrăcat pe prietenul din cap până în călcâie numai în mătăsuri, califul l-a luat în brațe și l-a sărutat, zicându-i:

De acum, Abu-Hasan, ești ca și un frate pentru mine; cere-mi orice gândești că-ți poate face plăcere și al tău să fie!

— Stăpânitor al credincioșilor, a zis Abu-Hasan, prea plecat, rog pe Strălucirea Ta, deocamdată numai atâta

înalță bunătate să-mi facă: să-mi spună cu ce mijloace mi-a zăpăcit astfel capul, vreau să știu, ca să-mi pot liniști de-abinelea mintea cletinată.

Califul a binevoit să-i facă pe plac, și i-a povestit toate cele întâmplate, pe cari cetitorul le cunoaște cu deamănuntul.

— Tu însuși mi-ai povestit, a adăugat califul, câte ți s'au întâmplat de a două zi încolo. Nu-mi puteam închipui că ai să pați și să suferi atâtea după urma unei glume: dar fiindcă eu am făcut greșeala, tot eu trebuie s'o îndreptez; eu sunt dator a te înlesni să uiți toată supărarea, ce fără să vreau ți-am pricinuit. Spune-mi tu, te rog, ce pot face pentru asta.

La acestea, Abu-Hasan, mai încântat ca de orice până acuma, a răspuns cu glasul înneecat de bucurie:

— Stăpânitor al credincioșilor, ori câte rele am pățit s'au șters din amintirea mea, din clipa când am aflat că mi-au fost pricinuite de califul, de domnul și stăpânitorul meu. Cât despre

bunătățile cu care îmi făgăduiește atât de milostivă Strălucirea Ta să mă acopere, nu mă îndoesc câtuși de puțin; dar fiindcă pe mine nu gândul oricăror foloase din lume m'a putut stăpâni, și fiindcă mi-este îngăduit să aleg eu ce-mi place, atunci iată ce îndrăznesc a-mi alege: să mă pot cât mai adesea apropiă de Strălucirea Ta, ca să am toată viața fericirea a mă închină înaintea-i și a o slăvi.

Această din urmă dovadă, de deștep-tăciune și de mărinimie din partea lui Abu-Hasan, i-a câștigat întreaga dragoste a califului.

— Dragul meu prieten, i-a zis acesta, din suflet îți mulțumesc că numai atâta lucru ușor mi-ai cerut, pe care din toată inima ți-l dau: oricând poțesti poți intra aici în palatul meu să te apropii de mine. Totodată, a poruncit să-i dea o locuință în palat, pe seama lui, și i-a dăruit o pungă plină cu aur. Abu-Hasan s'a închinat până la pământ dinaintea califului, iar acesta a

plecat acolo unde erau adunați mai marii împărăției, așteptându-l la sfat.

Vestea despre întâmplarea lui Abu-Hasan s'a răspândit îndată în tot Bagdadul. Fiindcă eră din fire om cu inima deschisă și cu vorbele lui prietenoase și cum glumele lui bine potrivite împreștia veselie oriunde se află, califul nu se mai putea despărți de el și la fiecă petrecere, trebuia să-l aibă alături; uneori îl luă chiar la soția sa Zobeida, căreia îi povestise toată istoria. Domnița aceea care făcea mult haz de întâmplarea lui Abu-Hasan, a luat seama de mai multe ori, că de câte ori venia la ea califul cu prietenul lui, prietenul trăgea mereu cu coada ochiului la una din roabele ei. pe care o chema *Vraja inimii* și astfel Zobeida, s'a hotărât să-i spună odată califului, când erau singuri:

— Iubite stăpâne, eu am luat seama că de câte ori vine Abu-Hasan, nu-și mai ia ochii dela *Vraja*, și ea, cum îl vede, se zăpăcește de nu mai știe ce face; știi că eu țin la fata asta, cum și

Măria-ta ții la Abu-Hasan. Ce zici? n'ar fi bine săi căsătorim?

— Draga mea, a răspuns califul, îmi pare foarte bine că mi-ai adus aminte; eu chiar i-am fost făgăduit prietenului Abu-Hasan să-l căpătuesc, să-i găsesc o femeie pe placul lui, și atât mai bine că s'a nimerit să și-o găsească el singur... Până să isprăvească bine califul, iată-i intrând amândoi, Abu-Hasan și Vraja inimii.

Abu-Hasan, auzind ce pusese la cale stăpânul lui prea-iubit, a căzut în genunchi și a zis:

Nu puteam primi o soție mai scumpă din mai binecuvântate mâini; dar oare pot nădăjdui că are să se învoiască și Vraja.

— Tu ce zici? a întrebat-o Zobeida pe fată.

Fata n'a știut răspunde nimic; numai s'a roșit până în vârful urechilor și cu mâinile la sân și-a aplecat fruntea, ceeace arătă mai bine ca oricâte vorbe frumoase, că și ea e fericită a se supune la ce hotărîse prea iubita ei stăpână.

Nunta s'a făcut îndată la palat după care multe zile au urmat petreceri pline de veselie, iar apoi însurăței au fost lăsați să se bucure în pace de dragostea lor. Abu-Hasan și soția sa într'adevăr se iubiau foarte, și afară de ceasurile când trebuia să se înfățișeze înaintea califului și a Zobeidei, toată vremea și-o petreceau nedeslipiți unul de altul. Adevărul e că Vraja inimii, aveà toate darurile cu care să poată robì pe Abu-Hasan; nu numai că erà frumoasă, dar, după dorințele lui, știà să-l înveselească serile, la masă, țineà una cu el și la glume și la bărdacă.

Așà au trăit ei amândoi împreună cuminți, veseli și fericiți sub ocrotirea strălucitului calif Harum-al-Rașid și a minunatei Zobeide, până la adânci bătrânețe.

AGHIUȚĂ INVENTATORUL

Prostia omenească și Aghiuță. — Dumnezeu crede că oamenii sunt făcuți după chipul și asemănarea lui. — Dovezile lui Aghiuță. — O invenție care distruge iluziile că ei sunt deștepți, rămânând cum a zis Aghiuță: răi și proști.

A venit într'o Duminecă Aghiuță la Dumnezeu, și zice:

...Doamne! ce tot îți mai bați capul cu oamenii ăștia?... Nu-i vezi sfinția ta ce secături sunt?... Dă-mi'i mie odată și te mântue de ei! Păcat de grija sfinției tale: sunt răi și proști!“

Dar Dumnézeu — nu prea aveà chef de vorbă în ziua aia — zice răstit:

„Piei d'aici, negrule și hainule, că nu voi u s'ascult astăzi Duminecă așa vorbe de pâra...“

. — Doamne...

— Cum au să fie proști, bre! dacă i-am făcut eu întocmai după chipul și asemănarea mea?! Ai?

— I-ai fi făcut după chip, dar i-ai greșit la cap, să nu fie cu supărare sfinției tale.

— Taci, și piei, pesimistule! zise Dumnezeu foarte aspru, să nu mă necăjesc!... Ce-mi umbli cu minciuni și cu ponegreli și cu iscodiri de-ale tale?... Cum sunt proști?... eu nu-i văz proști!

— Ei! sfinția ta, zis Aghiuță, nu-i vezi, că nici nu prea umbli, dela o vreme pe la ei, de când ai pățit-o—adică să mă ierte sfinția ta că îndrăznesc — cu istoria dè... când te-au necinstit, fie cinstită fața sfinției tale...

— Care istorie, bre? întrebă Dumnezeu, încrunțat făcându-se că nu ține minte — ori, mai știu eu? poate că și uitase, că, la Dumnezeu, ce nu se poate?

— Ei? care istorie?... cu cei doi tâlhari... la mijloc... pe Golgota dè...

— Bine, bine, zise Dumnezeu, vrând să schimbe vorba... Tu... ai mai fost p'acolo, pe la ei?

— Dar unde-mi fac eu veacul, stăpâne? la ei și cu ei: ziua și noaptea nelipsit. nici în somn nu-i las... Cine-i crește? cine-i îngrijește? cine-i îndeamnă la bine? Dar dacă's proști?... De când îi tot dăscălesc eu? giaba: sunt grei de cap.

— Bine, bine, zise Sâmpietru, văzând pe Dumnezeu necăjit, te știm noi ce procopsit ești; dar Dumnezeu vrea dovezi, nu vorbe... Haide, nu ne mai impuiă capul! cară-te, cât e cu cinste, că-ți mai lungesc urechile o toană!

Ce să facă bietul Aghiuță? A plecat, că știă că Sâmpietru nu glumește. Dar ce și-a zis în gândul lui, demonul?

„Dovezi poțiți? o să vă dau eu și dovezi... să vă satur“.

Și s'a dus... s'a tot dus până a ajuns la o cetate nemțească între două ape mari și frumoase, tocmai pe la soare-apune... Când să între pe poartă, numai iacătă aude clopotul de seară.

S'a cutremurat Aghiuță și s'a oprit pe loc... A stat el așa, cu coada bârligată și cu ghiarele înfipite în palmi, până s'a stins de tot, de tot auiala din urmă a acioaiei.

Atunci a intrat tipa-tipa în cetate și numai decât a și întâlnit pe un neamț c'o barbă lungă până la brâu.

„Guten Abend! — Guten Abend! — Wie geht's wie steht's, Herr von Guten-

berg?“ (Vezi dumneata, Aghiuță îi știă limba și numele omului!)

Și... s'a împrietenit amândoi, și, de coleă până coleă, mai una, mai alta, s'au dus la berărie.

Ce-or fi vorbit ei acolo, ce s'or fi sfă-tuit, ce i-o fi șoptit neamțului, — Aghi-uță știe; destul că neamțul n'a putut dormi toată noptica de gânduri... Pe urmă ș'altă noapte și altele multe tot așa; nu putea omul să închiză ochii. S'a bătut cu ideile și cu planurile, s'a sucit, s'a învărtit, s'a chinuit până i-a dat de rost și... a născocit însfârșit tipografia.

Pe urmă... ține-te hârtie, să nu te rupi! Trage-i și trage-i...

La început a mers, cât a mers, încet. Pe urmă, ce-i plesnește prin cap lui Aghiuță? pune o roată la mașină, și când vede că roata merge moale, numai odată se repede, își încârligă coada de o spiță și începe un vârtej, de sfârie că nu se mai văd spițele, și ajunge de trage astăzi câte 50.000 de coale numărul 12 pe ceas: le tipărește, le pune număr, le

făltuește, le lipește adresele și timbrele și haida! la poște și pe urmă la drumul de fier, și aicea Aghiuță iar cu coada pe o spiță, și face pe ceas, șase poștii și mai bine de degrabă ce-i e să-și împartă bunătațile.

Și numai ce să se pomenească odată Sâmpietru? Un sgomot și o tevatură la poarta raiului, de gândiai că vin Tătarii, nu altceva — fluier, sforăituri, uruli, clopote și un fum...

Ce e? ce e?

E Aghiuță cu un tren de marfă încărcat cu fel de fel de *Biblie, Filozofii, Legiuri, Gazete, Reviste vechi, Reviste nouă*, și altele și altele — le descarcă pe toate și drept la Dumnezeu cu ele. Zice Dumnezeu:

„Iar ai venit, răule?

— Iar, Doamne.

— Ce mai veste poveste?

— Ce să fie, Doamne? iaca venii cu hârtoagele astea: dovezi ați cerut, dovezi v'am adus. Ia uitați-vă! ia poftim, sfinte Petre: pune-ți ochelarii și vezi...”

Și se porni Aghiuță să-i arate lui Dumnezeu și lui Sâmpietru marfa. Dumnezeu se uită sfântul apostol se uită, și începură amândoi să se scarpine în barbă și să se privească adânc cu ochii lor înțelepți.

„Așà e, Doamne? întrebă Aghiuță“.
Dar Dumnezeu nu răspunse.

„Așà e, Sfinte Petre?“
Sâmpietru... nimic.

„Ei? și ce vrei acù? întrebă Dumnezeu.

— Să mi-i dai, după cum ne-a fost vorba.

— Brè, ia-i odată și mă lasă în pace!
zice Dumnezeu plictisit...

Aghiuță, vesel, dă să plece.

„Stăi! und'te duci, necuratule?

— Mă duc să-i iau.

— Cum?... Apoi terfeloagele astea cui le lași? Ia-ți-le de aici și să nu te mai văz cu așà prostii, că pui pe Petre să-ți taie coada! Auzitu-m'ai?“

Când a auzit Aghiuță asta, și-a luat degrabă marfa și țușt! p'aci ți-e dru-

mul! a venit înapoi cu coada între picioare.

Ș'așa a învățat pe oameni să facă Biblioteci și Academii naționale, ca nu cumva vremea să le prăpădească înțelepciunile!

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Prichindel și calul dracului . . .	5
Prâslea cel Viteaz	25
Roșu Impărat și Verde Impărat .	38
Abu-Hasan	78
Aghiuță inventatorul •	144

CUPRINSUL VOLUMELOR DIN COLECȚIE

EMINESCU : Povestind Copiilor

Povestea indiană. — Nuca, Măgarul și Cârja. — Pasărea măiastră. — Făt-frumos din lacrimă. — Băiatul cel nădrăvan. — Mușatin și Codrul. — Comoara misterioasă.

HAȘDEU : Povestind Copiilor

Povestea crinului. — Apoteozarea lui Eminescu. — Julia. — Bradul. — Darul Dunării. — Dorul de țară. — Haiducii. — Mater Dolorosa. — Legea străbună. — Frunzele. — Dumnezeu — Copilul din Codrul Cosminului., etc.

ISPIRESCU : Povestind Copiilor

Basmul Pomului de Crăciun. — Ștefan Vodă Sfânt și Drept. — Rodiile aurite. — Vânătorul și împăratul. — Cine a furat? — Bobârnacul Neamțului. — Eftin și scump. — Păcăliciul păcălit.

JONIMEA : Povestind Copiilor

Vasile Alecsandri: Călugărul și Pistolul. — Mihail Eminescu: Icoane zugrăvite cu degetul. — Vasile Conta: Sfinxul. — L. L. Caragiale: Făt-frumos cu Moț-in-frunte. — Petru Grigoriu-budușcă: Italia. — Iacob Negruzzi: Amintiri din copilărie. — Neculai Volenți: Apusul soarelui. — Titu Maiorescu: Toma Noroc. — N. Scheletti: Craiul Codrului. — George Panu: Eminescu și Creangă. — Mathilda Cugler-Poni: Ultima dorință. — I. Caragiani: Cum s'au luptat Broaștele cu Soarecii. — Anton Naum: Lui Eminescu. — Alexandru Lambrior: Jocurile copiilor. — Samson Bodnărescu: Iarna vine. — Ion Creangă: Trei iezi cucueji. — Veronica Micle: Soarele și Crivățul. — Miron Pompiliu: Copilul Regelui. — Neculai Gane: Cei doi învățați.

MOLIÈRE : Povestind Copiilor

Povestea Avarului. — Aventurile lui Sganarelle. — Doctorul fără voce. — Argan, Bolnavul închipuit. — Tartuffe cel ipocrit.

NEGRUZZI : Povestind Copiilor

Toderică. — Sobiețki și Românii. — Focul și statuia de ceară. — Șarpele și Matca de albine. — Cămila și Vulpea. — Uliul. Păunul și Cioful. — Soarele de țară și cel de oraș. — Stiglețul și Canarul. — Alexandru Lăpușneanu. — Aprodul Purice.

ODOBESCU : Povestind Copiilor

Tigrul păcălit. — Jupân Rânică Vulpoiul. — Basme mitologice: Epitemeu și Pandora; Briareu; Deucalion; Patimele Demetriei; Posidon și Atena; Apolon în Delos; Apolon Pitianul; Niobe și Latona; Admet; Narcis.

TOLSTOI : Povestind Copiilor

Judecata copiilor cu darul părintesc. — Bandașul Pugacev. — Ingerul și Diavolul. — Țărâna păcălit. — Cuibul părăsit. — Cea mai frumoasă moștenire. — Împăratul și Țărâni. — etc. etc.

RĂSPÂNDIȚI PRETUTINDENI,
COLECȚIA CLASICILOR ROMÂNI ȘI STRĂINI
PENTRU COPII ȘI TINERET

ALECSANDRI
POVESTIND COPIILOR

CREANGA
POVESTIND COPIILOR

EMINESCU
POVESTIND COPIILOR

CARAG
POVESTIND C

S BUC
POVESTIND

VOLUME ELEGANT TIPĂRITE
EDITURA LIBRĂRIEI **SOCEC & Co.** Soc. Anon.
BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI

LEI 40